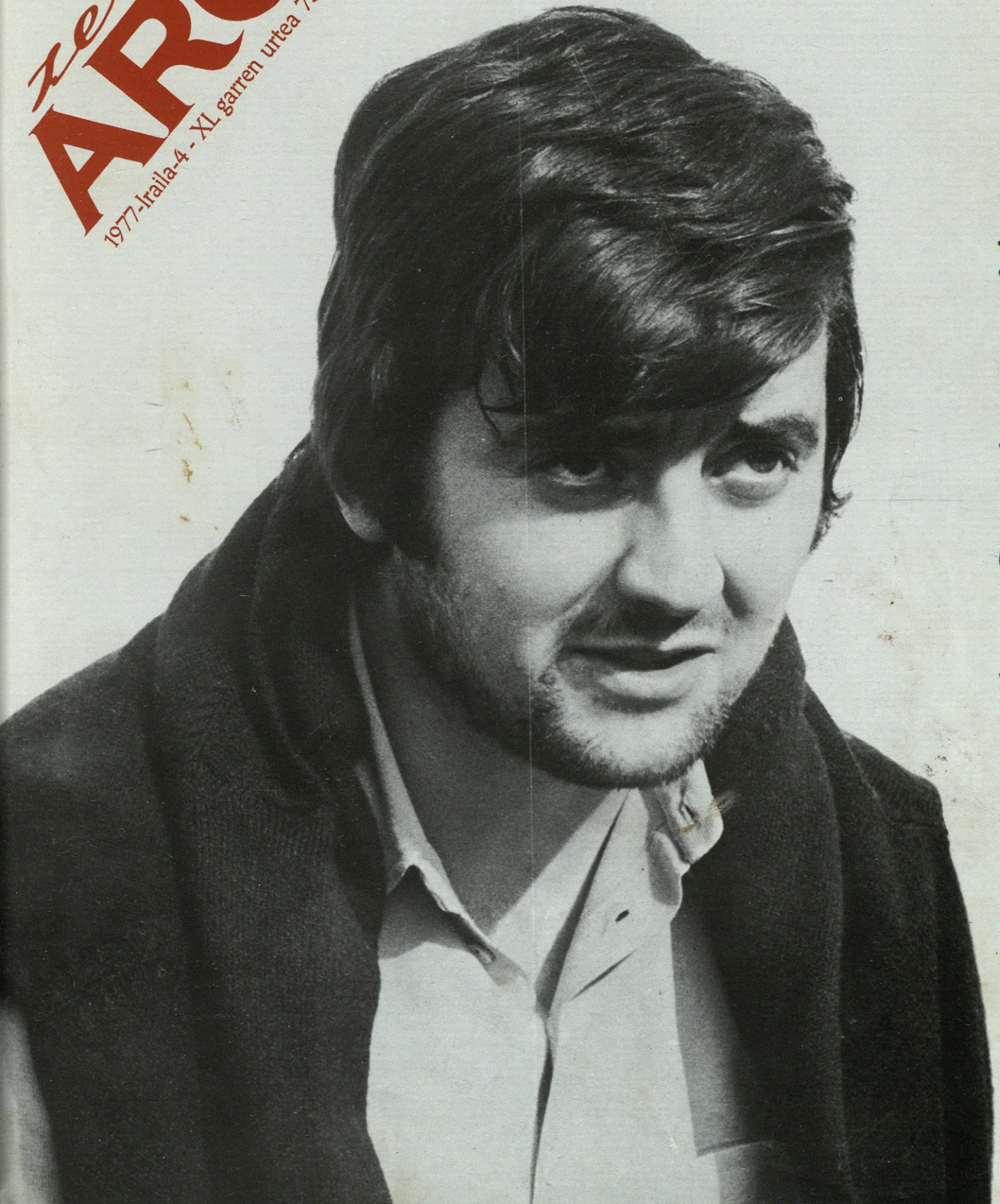

zerur
ARGIA
1977-Iraila-4 - XI garren urtea 750 zenbakia -40 peza

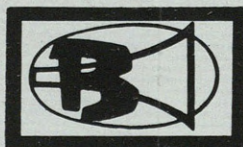
Liberté, égalité, fraternité.

jotzeko erraza • • • erosteko errazagoa

Piper

HARRIGARRIA

- Timbre ugartasuna: biolina, txirula, kitarra, banjoa, marinba, oboea, pianoa, denak uztartzeko tresneria eta abar.
- Ritmo aberatsekoa, akorde eta baju automatikoak.
- Nork berak laguntzeko ordez elektronikazko memoriaz lagunduz jotzen da.
- Musikarik jakin gabe jotzen diren ehundaka partitura.

BEINGOA

Victor Pradera, 27

liberté...

Askatasunak egiten du gizona gizon. Askatasunak egiten du herria herri. Askatasun egarririk sumatzen ez duen gizonak galdurik du ia bere gizon izatea. Askatasun egarririk ez duen herriak galdurik du bere herritasuna.

AS-KA-TA-SU-NA oihu egiten du Euskal Herriak. Hori du oihurik gogozkoena. "Apala askatu", "Amnistia", "Autonomia-estatutua", "Independentzia", "Zakurrak barrura" eta abar hotsegiten duenean askatasun egarriaren amorruz egiten du.

Apala noski mutil bat da, euskaldun bat, gudari bat, gurasoak badituen seme bat, senideak dituen etxe-ko bat, ataundar bat, hezur eta haragizko gazte bat. Sufritzen dagoen norbait da. Baina baita sinbolo bat ere. Frantziak eta Espainiak menderatzen eta zatitzen duten Euskal Herriaren sinbolo da. Frantziak eta Espainiak "Apala" zigortzeko eskubiderik badutela adierazi nahi dute. Euskal Herriak, aldiz, ukatu egiten die eskubide hori.

Apalaren aldeko manifestazioak, gutunak, oihuak Frantzia eta Espainiako gobernuen aurka egiten diren manifestazio, gutun, eta oihu bilaktzen dira. Apala giltzaperatzen, epaitzen eta zigortzen denean Euskal Herriak bere burua ikusten du giltzaperaturik, epaiturik eta zigorturik. Horregatik espertxeratzen du Frantziak Apala. Eta horrexegatik zigortzen du Espainiako poliziak Frantziako Consuladora doan jendetza.

Askatasun egarri berberak eraginik joan zen, igandean, herria Arazurira. Amnistia osoa eta Autonomi Estatutua askatasun egarri horren oihu besterik ez dira. Jendetza hura guztia ez zen askatasun ibilaldia ondo antolatua izan delako bildu. Ibilaldiak eta beronen antolaketak izan du hutsunerik, haseran, erdian eta bukaeran. Jendetza hura guztia ez zuen komunikabideen eraginak ere eraman. Ezta partidu politikoen indarrak ere.

Askatasun ibilaldia haintzakotzat hartu ez duten partiduetako jendea ere ikusi zen Arazurin. Antolaketa eskasaren, eguraldi petralaren, poliziaren erasoaren, partiduen alderdikeriaren eta abarren gainetik agertu zen igandean jendea.

Igandeak horixe izan zuen haundiena: jendea, HERRIA. Hango pankartek, hango siglek, hango banderrek ez dute Madril ikaratuko. Han bildu zen jendetzak, ordea, emango dio Madrili buruhausterik. Baita hantekundeetan "irabazle" atera diren Herriaren "legezko ordezkariak" ere.

Herria geldirik eta lo geratzen baldin bada Madrilgo gortean ere lo kuluska ederrik egingo da. Herriko borrokak minbera eraziko dizkie hango jaunei ipurdiak. Eta herriak hori ondo ikasi du.

Herria, egin behar duena egiteko prest dago. Herri horren ordezkari eta gidari izan nahi dutenek erantzun-ko ote diote? Herri hori artaldearen antzera haruntz-honuntz darabilten artzai maltzur ez ote dira izango?

Askatasun egarriak eraginik atera zen etxetik jendetza hura guztia. Baina egarri hori ase ordezkari jendearen egarriaz baliatu nahi zuen jenderik agertu zen igandean Arazurin.

ZERUKO ARGIA

Lehendakari:

Kaetano Ezeiza.

Zuzendari:

Gorka Reizabal.

Zuzendari-ordeko:

Pilar Iparraguirre.

Erredakzioa:

Lurdes Auzmendi, Iñigo Lamarka, Elixabete Garmendia, Ana Mari Lizarralde. **Bilbon:** Joseba Sarrionandia. **Iruinean:** Txema Larrea. **Iparraldean:** Ermi Madariaga.

Idazleak:

L. A. Aranberri "Amatiño", Mikel Atxaga, Estepan Aldamiz-Etxebarria, Alkiza, Arostegi, Amunsa, I. Bujanda, Bakaikoa, Lizarralde, Mikel Ugalde, Joxe Azurmendi, Jon Urrujolegi, Kepa Aulestia, Angel Amigo.

Herrietako berri-emaleak:

Odile Kruzeta (Eibar), L. Baraizarra (Markina), Axari (Idiazabal), Idiakez (Deva), Alix Trueba (Karrantza), Elxetxukoak (Herrera), Sistiaganeko Pello (Lezo), M. Izeta (Baztan), Mendiaga (Arrasate), Erxin-Harri (Zestoa), Murumendi (Beasain), Katzorri (Durango), Barreneketa (Oiartzun), Anatsan (Azpeitia), Iñalurreta (Pasai Donibane), Uribe (Hernani), Giro (Zaldibia), Mahasti (Errenteria), Metal-lurri (Lazkao), Azpiroz (Berastegi).

Marrazki eta diseinuak: Olariaga, Larrarte, Aleman, Rotu eta Karlos Valverde.

Argazkilariak: Arturo Delgado, Loubet.

Administrazioa: Antton Ugarteburu.

Publizitatea: Joxe Mari Ibarzabal.

Fotolitoak: Ernio S. L.

Jabea: Nafarroako, Kantauri eta Aragoiko Kaputxinoak. Burlada, Kale Nagusia, 50-1. Donostia, Okendo 22. Telf.: 41-95-88.

Moldiztegia eta idazkela:

"Gráficas Semi"
Plaza Lasala, 3
Donostia

D. L.: 80-1963

HARPIDA SARIA:

Barruan	1100	ptz.
Korreo batasuneko herrietan	1300	ptz.
Atzerrietako beste herrietan	1600	ptz.
Airez	2500	ptz.
Salmenta (ale bakoitza)	40	ptz.

"APALA EZ DA KINKIA..."

Gobernu espainolak Apalaren estradizioa eskatu zuenetik, hainbat motatako burruka eramaten ari da gure herria, (gose grebak, manifestapenak, asanbladak, muralak, etab), eskakizun honen aurka. Burruka mota hauk, kasu askotan, erradikalizazio maila handietara iritxi dira: kosigna, pankarta, defentsako metodoak, etabarren bidez. Duela urte bete, adibidez, "Independentzia", "Herri harmatua inoiz ez zanpatua", etab. oihuak aho gutxitatik ateratzen ziren; gaur ia manifestatzaile gehienok garrasitzen ditugu. Duela urte bete, Euskadin, preso sozialen arazoari buruz ez zegoen kontzientziarik. Eta honera iritxi nahi izan dut.

Gipuzkoako herri gehienetan eta Donostiako hauzo guztietan, "Apala ez da kinkia, pre-

so politikoa da" irakurri dut pintada eta muraletan. Lehenengo, uste dut euskaldunok gure presoen alde burrukatu geranean eta burrukatzen geranean, beren karakter politikoa ez dugula inoiz zalantzan jarri, eta gaur Apalaren aldeko ekintza hauetan ere ez dugu jartzen. Beraz uste dut "kinkia" hitz hori sobran dagoela, eta ez hori bakarrik: zer esango luke Lutek slogan hau irakurriko balu? Zer esango dute COPEL-ekoek hau irakurtzean? Zer esaten duzue zuek, Zeruko Argiakoek, konstanteki preso sozialen problematikari buruz, COPELeri buruz herria konzientziatzen saiatzen zaretenok?

Edozein preso sozialen estradizioa eskatzen badugu gobernu espainolak, hor konpon esango diogu ez? Uste dut badela garaia problematika honetaz ere kotzientzia hartzeko. Preso sozialek ere, gutxienez errespeto bat merezi dute; eta ni urritirago noa, uste dut ez errespetoa bakarrik, baizik beren alde gogorri burrukatzea.

Badakit, gobernu espainolak Apalaren estradizioa preso sozial bezala eskatu duela. Argumentu hau errebatitzeko, bene-

tako burruka askia da, "kinkia" eta antzeko koletilak erabili gabe.

L. AZKUE

EMAKUMEAREN ARAZOA ZEHATZUZ

Z. Argiaren taldeari, agur:

749. zenbakian eta U. E. U.ari dagokion sailean, emakumeen arazoari buruz neuk esandako zerbait aipatzen da. Ongi dakit ez dala erraza esanak laburtzea, batipat lerro labur batean: baina kazetariak leporatzen didan esakera oso anbiguo gertatzen da ("emakumea askatu egin behar da. Gero esplotatu guztien burrukara inkorporatu"), eta ez nuke zehazkabezia hontan gelditu nahi. Alderantziz, UEU—an esan nuenak zehatz izan nahi zuen, emakumeen egoera

zapalduta eta bere eginkizun aktibo eta propioa azpimarratuz. Hau da, gutxi gorabehera, neuk esandakoa: "Guk, arro, gizonok, emakumeek zapaltzen ditugu: sexu bezela zapaldurik dau-den emakumeek beren gain hartu behar dute beren askatasuna eta hortarako erakunde eta estrategia bereziak behar dituzte. Gainera, gaurko sitema menperatzaile eta orokor suntsitu arte ez emakumeek ez eta gizonek ere ezin lezakeke libertaterik gozatu: emakumeek beren borroka berezia daramatlarik, bil gaitezen denok iraultzaile praktikan, komunismoa sortzeko, sexuen arteko harremanak zuzenagoak eta aberasgarriagoak bilaka daitezen".

Noski, hitzez-hitz ezin-go nuke esandakoa errepikatu. Baina izpiritua argi zegoen eta dagoke: feministen borroka zuzena eta beharrezkoa deritzat.

BELTZA

besteena

Abuztuaren 18-ko DEIAri, "Cartas al Director" atalean, honela dio J. Atxikallendek. Askatasunaren libaldia buruz: "...¿pero a quién pregunto? ¿Quién ostenta la verdadera paternidad responsable de la iniciativa? ¿Quiénes son estos "líderes", a quienes el Pueblo no ha reconocido en las recientes elecciones? ¿Por qué, si su objetivo es exclusivamente las reivindicaciones de EUZKADI, no coordinan sus esfuerzos en protagonismos agónicos? ¿Por qué si la marcha es "popular y sin protagonismos de partido" hay un sector que no cesa en gritar sus siglas y slogans particulares en su desarrollo?..."

ANAITASUNAREN 345. zenbakitik: edit... "Askokostatu zaizkigu lortu ditugun libertate mugatuak: odol gehiegi, heriotza gehiegi, tristura gehiegi; libertateak aldiz, mutilatuak edo libertate ezak. Ez digute aukera gehiegi eman; zigorra ariniki.

... Batzuren hitzetan —guztiok dakigu zeintzen hitze-

tan— Askatasuna—ren libaldia ez du zentzurik. Bizkarra ematen diote herri honi. Zerk ez du zentzurik, Askatasunaren libaldia ala askatasunaren aldeko pausoak? Agian PNVEk pentsatuko du egunen batetan Gorteko guztiak nigar sotinka ipiniko dituela Irujoren diskurtsu batekin, eta egun berean Euskal Herriaren askatasuna lortua izanen dela. Behar bada, Suarez jauna nigarrez ikusiko dugu Euskal Herriaren oinazeagatik damuturik!...

POR FAVOREn 165. zenbakitik: "La expedición de pasaportes en el mes de Julio se elevó a 160.000, contra 95.000 que fueron entregados en el mismo mes del año pasado. Esta situación lleva a una doble reflexión: o los ciudadanos todavía el año pasado estaban acobardados y se mostraban reticentes a la hora de pedir pasaportes, o algo les induce a solicitarlos ahora urgentemente. Este algo podría ser: comprobar que la democracia actual es flor de un día; que la tormenta se avecina; que pintan bastos; que España volvera a la "normalidad", y, por consiguiente, mejor tener el

pasaporte en el bolsillo por si acaso"....

FUERZA NUEVAren 554 zenbakitik: "Una vasca, pero ante todo española" deitzen den batek eskutitz batean honela dio: "... Desde la muerte de nuestro Caudillo Francisco Franco (q.e.p.d.) veo como nuestra Patria se hunde y se hunde por promesas no cumplidas; por la legalización de partidos ateos-antiespañoles; por la excelentísima señora democracia; por la actividad de grupos terroristas y asesinos; por el separatismo de varias regiones"

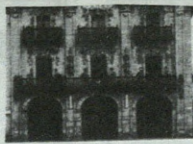
... "Yo en mi provincia veo como las "ikastolas" infunden en los pequeños el odio hacia España; oigo como me llaman fascista por llevar una insignia de la bandera nacional sobre mi camisa;..."

GOIZ ARGIAren 351. zenbakian. Iriarte 'tar Jose Luis-ek: "...Bein eta berriz, ordezkari jatorrek itzezin aal izan dute Madrid eko Kortasetan. Orixe egin aal izan dute doi-doi eta soil-soilik: ITZEGIN, entzun bear zietenek

entzungor egin zezaieten, atzo bezala gaur"...

... "Sabino 'k arrazoin guztia gaur bertan ere: Euskaldunon arazoa ez da eskubiak (kapitalismoak) zapaltzen gaituen edo ezkerak (sozialismoak) askatuko gaituen; ezker-eskubiko maketoak nola elkartzen diran baizik, gure erria beren kateetatik jarein ez dadin"...

PUNTO y HORAre 50. zenbakitik. Editorialak esaten digu: "resulta incomprensible, que ante las prerrogativas del Jefe del Estado, cargo no electivo y de sucesión hereditaria —tema que no es previsible que se toque mucho a la hora de decidir la forma del gobierno— esté demorando el urgente decreto-ley de la amnistía total. Y la no menos apremiante ordenación del orden público, que ataje la grave herencia del régimen anterior. Si no se sale de la actual rigidez del sistema, habrá dos realidades enfrentadas, la del pueblo frente a la del poder. O lo que es lo mismo: no salir de donde estábamos"...

herriko plaza

Gaur Z. ARGIAkook harrapatu dugu HERRIKO PLAZA. Izan ere, zerbait esplikatu beharrean gaude zuei, irakurleoi (irakurleren bat baldin badugu behintzat).

Lehendabizi, presentatu egin beharko ditugu geure buruak. Lehenengo orrialdeko zerrendan aurkituko dituzue izenak; eta aurpegiz ezagutu nahi bagaituzue berri, Donostiako Okendo 22-ra etorri, baina astelehen eta asteartetan ez mesedez, orduan amorraren amorruz aritzenbait gara lanean.

Asko berriak garenez gero, kosta zaigu martxan jartzea baina badirudi gauza aurrera doala.

Hiru aste isilik pasa ditugu, bi oportetan eta bestea lanean, gure kaosa pixkat zuzentzen. Beharrezkoa genuen bidean geratu eta egiten ari garenaz pentsatzea eta egin nahi duguna zehazten hasia.

Gure lehenengo helburua momentu honetan aldizkari irakurgarriagoa egitea da. Izan ere, euskara bazterturik egon ondoren, guk aldizkari astuna egiten badugu gainera, berriro ere gure hizkuntza sukaldoko txokorako geldituko da, kasurik onenean.

Honetarako lehendabizi aldizkariaren atalak birrantolatu ditugu, berri batzu sortuaz. Hor dugu BESTEENA, eskuratzeko ditugun egunkari eta aldizkariaren zatiak jasotzen dituen. Hemen arazo bat izan dugu; gure aldizkaria euskaraz denez gero, jasotzen ditugun zatiak ere hala izan behar lukete, baina zoritxarrez euskal prentsa ez da behar bezain ugaria eta zabaldua. Beraz, idatziaren zentzua itzuliz gero galduko litzatekeenean behintzat, zati hoiek dauden bezala emango ditugu.

MUGA INGURUTAN eta MUGAZ BARNE (honi POLITIKAREN HILDO-TIK deitu diogu oraindik aste honetan baina datorrenetik beste izen hori izango du) izenek adierazten dutenez, lehena espainol eta frantses estatutako bitzita politikoari eta bigarrena Euskal Herrikoari eskainiko dizkiogu.

LANA sailaren barruan berriz, LANARENAK izango dugu hemendik aurrera; langile erakundeei eskainia da sail hau, zenbait arazoz beren informazio eta ikuspegia eman dezaten.

Haurrek ere izango dute beren txokoa hemendik aurrera: SORTZAILEEN HORRIALDEA. Euskal prentsan ez zaie

ezer eskaintzen hoiei eta beraientzako aldizkari berezirik ere ez dute oraingoz. Beraz, ematen diegun tokia haundia ez bada ere, hutsa baino gehiago izango da behintzat.

BAIETZ ASTEA GAIZKI BUKATU diote oraingoan Bernardo Atxaga, Koldo Izagirre, Ramon Saizarbitoria eta Ibon Sarasolak. Eta dirudienez, hurrengoetan ere hori bera esango digute, Jainkoak lagun.

Artistei orrialde bat eman diegu, IKUSI MAKUSI, nahi dutena —edo ahal dutena, jarri dizkiegun muga teknikoak ez bait dira txantxetakoak— egin dezaten.

Lagarren orrialde grafikoa izango da hau, lehendik Olariagarena, Larrarterena eta Alemanena bait ditugu. Gure asmoa ez da aldizkari grafikoa egitea, baina bai kazetagitza grafikoa, aldi berean irakurleoi begibista pixkat atsedentzeko.

Aldizkari irakurgarriagoa egiteko asmoak artikulu batzu euskara errazean sartzea bultzatu gaitu, aurreko zenbakian egiten hasi ginenari jarraituz. Artikulu hoiek bereizteko sinboloa ez da definitiboa; orain ari gara diskutitzen aldizkari guztiok bat bera erabili beharko genukeen eta zein.

Artikuluei neurriak jartzea izan da beste erabakietako bat. Erreportaje eta elkarrizketa luzeak salbu, beste lan guztiak orrialde osoak izango dira gehienez. Idatzi nahi duzenok, har zazue ba hau kontutan mesedez (orrialde bat bi folio bi t'ardi).

Ikusten duzuenez, marabilarik ez dago. Oztupoak mila dira; adibidez, grafiko aldetik kolore bat bakarrik erabili ahal izatea (somatuko duzuenez, ekonomi problema). Kazetari aldetik ia guztion esperientzia motza, euskal prentsaren infra-desarrolloa guzti horren azpian, e.a.

Ez dugu negar gehiago egingo. Gauza bat eskatzen dizuegu irakurleoi: aldaketa guztietaz zuen iritzia ematea (irakurtzeko pazientziarik izan baduzue behintzat).

Z.ARGIAK

Z.a.
plazara

NORK KUKURRUKU!!!

OLLARRAK

OLLOTEGIAN?

Ez. FAGOR'ek

sukaldian

Otsein

PENSATU ETA EKIN

Frigo tresnak - Ontziak garbitzekoak
Labadorak superantomatikak - Ur berogailuak
Lehor tresnak - Estufak

Transportes **ankar s. a.**

ERAMAN - EKARRIAK, KAMIOI AUNDIAK
Barcelona, Zaragoza, Valencia, Madrid, Oviedo, Gijón.

Donostitik egunero:
Iruña, Bilbo, Gasteiz, Alicante, Elche, Elda, Murcia,
Cartagena, Granada, Almeria, Santander, Valladolid,
Zamora, Palencia, Salamanca.

Astean Irutan:
Malaga, Sevilla, Jerez de la Frontera, Cadiz, Lugo,
Coruña, Orense eta Vigora joan etorriak.

Hernanirako bide nagusian, ERGOBIA auzoan, DONOSTIAN.
Urrutizkiñak: 552650 - 552654
Apartado 1381

ATE OPARIAK

GAI TA IRUDI POLITENAK

Victor Pradera, 2
(Esquina Zubieta)

DONOSTI

ORMAZABAL DAR DUNIXI

ETXEGINTZA TA ETXE - TXUKUNKETARAKOAK
URALITA ORDEZKARIA

TOLOSA

Urrutizkiñak:

Etxeak: 65 19 60

Landolakoa: 65 19 33

URRETXUA

Urrutizkiña:

Landolakoa: 67 17 84

ERAKUSTOKIA: Tolosa'n - Zumalakarregi, 7'gn

MUEBLES

URRETAVIZCAYA

1920'an sortutako etxea

ERREDIZAK - EDERGALLUAK

EGIN - GAIK eta AURRE - KONTUAK

POSTAS, 48

GAZTEIZ (Vitoria)

JOSE ZINKUNEGIREN
OPTIKA DONOSTIAN
URTEETAN LANEAN OHITUA

Hernani, 4

DONOSTIA

LABORATORIOS **ARGIA**

Koloretako argazkiak
errebelatzen dira
Egun batetik bestera

Telef. 396147

Gpo. Páz s/n

DONOSTIA

ERLOJU ETA BITXITEGIA

Eduardo Chopeitia

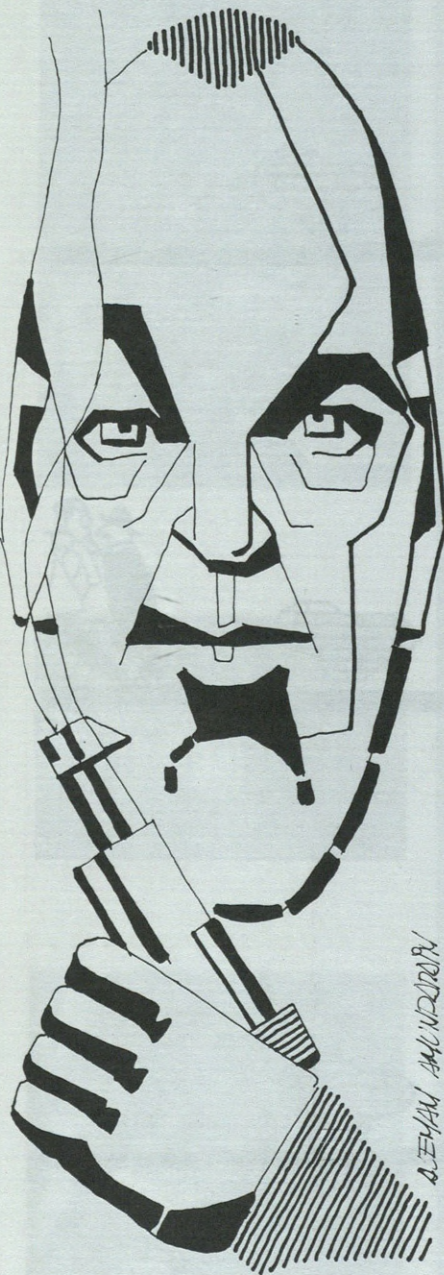
Getaria, 10

- Urrut: 41 77 51 - 42 27 00

DONOSTIA

11273131
007

gobernadoreen eguna

Guri gertatzen zaizkigunak ez dira txantxetakoak. Eta joan den 28an Iruinean gertatuak, haxe bera demostratzen digu.

Askatasun Ibilaldiaren bukaera ospatzeko, bere lau adarrek Iruinean elkartu behar zuten. Ondoren Herri Eguna. Esan dezagun lehenbailehen, aurtengo Herri Eguna desastre bat izan dela, Ibilaldiak merezi ez zuen bezalakoa. Eta desastrea, ez herriak, apoiatu ez duelako; Egunaren antolatzaileak herriaren zentzuan egon ez direlako baizik.

Ibilaldiari berari buruz kritika asko egin daitekeela uste dugu, salaketarik nabarmenena zenbaiten PROTAGONISMO GOSEA litzatekeelarik. Ez da nahikoa erabat entregatzea, baldin eta gero "entregatze horren arrazoi nagusia" pertsonalismo afana eta alderdiarekiko probetxu nahi hutsa bada. Hala ere, trikili trakala bada ere, Ibilaldiak (agian beste gehiagoren lehenengoak) bere bidea egin du. Benetan probetxugarria izan dela uste dugu.

Negargarria, benetan tristea, Ibilaldiaren azken eguna gertatu da. Guztiz Herri Eguna izan behar zuena, hain xuxen ere. Ibilaldi luzean zehar hainbeste neke, ezbehar eta penaltate sofritu ondoren, nola ez dute jakin arduradunek, azken egunean, alderdi politikoen gose antzu bezain zirikatzaila superatzen? Nola ez dute jakin tinko irauten Gobernadorearen azken orduko jokaera hondatzailearen aurrean? Uda osoan esan zaio herriari azken eguna Iruinean bertan ospatuko zela. Uda osoan Gobernadoreak ez du txintik ere atera. Iruinean ospatzeko inoizko preparatiboak antolatu ondoren, horra Gobernadorearen azken momentuzko ukoa. Honekin batera, alderdi politikoen ia betiko jokaera negargarria. Azkenik, benetako gizon erresponsableen flakezia. Gertatzekoak gerta, gure ustez Iruinean ospatu behar zen dudarik gabe. Hona zergatik:

1— Uda osoan, Ibilaldi osoan zehar esan da, Herri Eguna Iruinean ospatuko zela.

2— Uda osoan, Ibilaldi osoan zehar, ez Nafarroako Gobernadoreak ez inongo agintarik ukatu du ez eta eztabaidatu ere erabaki hori. Beraz aprobataua zegoen horrela egitea.

3— Preparatiboak Iruinean egiteko erabat burutuak zeudelarik, eta ia beste tajuz eta zentzuz antolatzeko denborarik geratzen ez zelarik, horra Goberna-

dorearen ukoa eta non egin negoziatzeko (alferrikakoa izan behar zuen) deia.

4— Ibilaldiko arduradunen ahulezia, hots, Gobernadorearekin azken orduan negoziaketan hastea. Materialki ez zen posible beste inon antolatzea, beraz Iruinean behar zuen izan nahi eta nahiez. Adibidez, zergatik ez zuen Gobernadoreak baimena astebete lehenago ukatu? Artean tajuz hantxe antolatzeko hainbat denbora emango zuelako. Zergatik ukatu zuen azken momentuan? Materialki denborarik geratzen ez zelako. Hain garbi ikusten den zurrumbiloan nola eror daiteke?

5— Ibilaldiko arduradunen eta Gobernadorearen arteko tirabira honetan —nola ez— Ibilaldian zehar ezer askorik egin ez zuten alderdi politikoei sudurra sartu behar zuten, nekerik gabeko tajadaren bila. Zer inportako zaie, ba, hauei Iruinean, Ororbian, Arazurin ala eta Kalifornian ospatzea Eguna, gauza alderdiarentzat probetxua ateratzea bakarrik denean?

6— Eta jakina, Gobernadorearen jarrrera demokratikoari amor egin eta alderdi politikoen ausardia egoista ta maltzuraren aurrean makurturik, ezin zitekeena egitera konpremetitu ziren Ibilaldiko arduradunak. Horrela ba, Herri Eguna desastre bat izan zen, besterik ezin zitekeen izan eta.

Hona hemen egun bikain eta historiko bat izan behar zuenaren azken orduko zoritxarra. Dozenaka eta dozenaka mila lagun, nora ezean, momentuan eta berekabuz antolatzaile kontsideratzen zirenen borondatera.

Asko esan ohi da gure artean, aiaioak garela organizazio kontutan. Badirudi geure buruak antolatzeko kapazitatea badugula, aski demostratua dagoela. Kapazitate hau martxan jartzea lortzeko, Herri bezala aurrera egitea lortzeko, ez dirudi behintzat indar eta imajinario askorik dugunik. 28koa lekuko.

JON URRUJULEGI

IA ASTERO DAGO ZER ESANIK GOBERNADOREEZ. ASTE HONETAN GIPUZKOAKOA ETA NAFARROAKOA IZAN DIRA PROTAGONISTA. LEHENARI MARRAZKIA ESKAINI DIOGU (BERE POSEAK BESTERENTZAT ERE BALIO DEZAKE) ETA BIGARRENARI BERRIZ, LLANOS JAUNARI KRONIKA.

hormazprayko

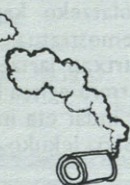
AP
GU

FFSSSS

APALA
GUPARI!

APALA

orain ez da beti

E.E.ko MUGA INGURUTAN

Aski izan dugu, askotan, begirakune labur bat botatzea egoera politikoari, inolas bat gure egunoroko politika egiteko. Baina gaur egun ez da hain erraza onak eta txarrak nortzuk diren eta non dauden ikustea, zein den hobeagoa ala txarragoa ikustea; honela dialektikaren mugen barnera abiatzen gara.

Euskadiko politika, gure politika, Estatuaren politika jeneralera oso loturik dago. Eta fenomeno hau zentralismoaren ondorio bat besterik ez bada, Estatuko politika dago. Eta fenomeno hau zentralismoaren ondorio bat besterik ez bada, Estatuko politika jeneralaren analisia gure eskuetan edukitzea zentralismoaren aurkako harmetatik bat izango da.

UCDren politika: orain ez da beti

UCDk hauteskundeetan irabazi du. Hauteskundeen ondoren hiru problema garrantzitsu hauekin aurkitzen da: Gobernuak, Parlamentua eta alderdia berbera. Bere ikusmiratik begiratuta hiru problema hauen konponketak Estatuaren problema jeneralaren konponketa erakarriko du; arazoak boteretik konponetzen ohiturik daudenak ohitura horri eustsiko die. Guk, gure aldetik, argi dugu ez UCD eta ez inork ezin duela ezer txo ere konpondu botere ximple batetik; eta botere ximplea gorago aipaturiko hiru tresna horien bilkura da: Gobernuak, Parlamentuak eta alderdiak osatzen duten trilogia; burgesiaren boterearen trilogia.

Kontutan izan behar dugu Suarez izan dela, gaurko Gobernuako elementu batzuekin, "reforma politica" deitzen diotenearen bultzatzailea. Lehengo gobernuako elementu batzuekin, hori aurrera eramatean gelditu zen, eta transizioko gobernu bat bezala, horrek identifikatu du (beste arazo batzuk ere bazituen, ekonomiaren krisialdia adibidez, baina arazo haoietan ez zen sartu).

Izatez ere, politik erreformaren bultzatzaile izateak Suarez eta UCDei boterea eman dio berriz. Baina egungo gobernuak ezin du lehengo gobernuaren koroetan gelditu. Egungo gobernuak bere politika, denboratxo bat iraun nahi baldin badu, PSOEak proposatzen duen sozial erreformatako bidera abiatuko beharko du. Estatuaren oinharri estruktu-

ralak sakonki berriztu beharko ditu. Eta hor datza ez bakarrik UCDren politika-
ren gakoa baizik oligarkia guztia-
rene: eskubitar postura batetik, errefor-
mista ezkertiar indarrek proposatzen du-
ten programa aurrera eramatea. Konkre-
tuki, PSOEren programaren alde batzu
UCDtik eramatea, erabat aldatuak nos-
ki.

Aldiz, UCDren erruak, ezer ez alda-
tzeak, PSOEren geroagoko garaipena
ekarriko duela konprenitu du Suarezek.
Pasa diren hauteskundeak garrantzitsu-
ak izan badira, benetako hauteskunde-
ak, geroaren estabilizatzea finkatuko
dutenak, lau urte barrukoak izango di-
ra.

Bestalde UCD koalizio bat izanez
alderdi bat bihurtu da. Hauteskundeetan
irabazteak bihurtu du alderdi. Bere ar-
teko kontradizio guztiak ttikiturik, zeren
ez bait dira superatuak izan. Suarez,
zentroaren zentro, helburu honen gaine-
an Gobernu berria osatzera joan da. Go-
bernu honen helburuak, eta UCDrenak
noski, epe motz baterako hauek izango
lirateke:

1 - Merkatal ekonomiaren oinarri-
ak jarri. Estatuaren interbentzioa sekto-
re konkretu batzuetarako utzi.

2 - Infraestuktural problemetan
sakonki ekonomiaren, ekonomi berri
baten, sustraiak jarri.

3 - Inflazioaren aurkako politika
koerente bat definitu, geldituen pro-
blematika konpondu.

4 - Hezkuntza politika baten barne
plan jeneral bat laboratu.

5 - Lrugintzari aurrerakada bat
eman industrialgintzaren albotik.

6 - Fiskal politika bat guzti honi la-
guntzeko.

Neurri guzti hauk ez dira programa
bat baizik. Programa honetatik errefor-
ma ekonomiko bat ateratzea zaila izan-
go zaie, baina aurrera jotzen hasi dira
erreformatxo fiskal batekin. Hiru gauza
dira UCD: gobernu bat (Estatuaren apa-
ratu guztia-ekin), alderdi bat eta parla-
mentu bat. Hiru jaungoiko bat batean:
aita, semea eta espiritu santua. Edo be-
hintzat hori uste du UCDk. UCDk berea
egin du elizkizunean irakurtzen dugun
esaldi bat: orain eta beti. Guk beste ba-
tekin erantzuten diogu, orain ez da beti;
UCDrentzat behintzat.

Kappler: 335 italiar hilak eta beste hainbeste judu SS-ri entregatuak.

ALEMANIAN ERE GOSE GREBAN

Nahiz egungo estatu burjesarik sendoenetako bat Mendebaleko Alemania izan, hemen ere sozial arazoak gogortzen ari dira azken aldi honetan. Arazo hauen sortzaileak ez dira langileak, intelektualak baizik, gehienak erdi mailako burjesiaren semeak direlarik. Badiardi intelektualak direla egungo estatu fuerte hauetan gehien burrukatzen ari direnak; hor daukagu bestela Rusiako intelektualeen kasua ere.

Alemaniano mugimendu ezkertiar berri hau, 60ko dekadaren azken urtetako ikasleen mugimenduaren ondorioa da. Ikasle iraultzaile hauek, beren ikasketak bukatu ondoren, ez ziren izan kasu gehienetan, gizartean integratuak. Lana ukatua izan zitzaizen eta marjinaturik geratu ziren.

Beste aldetik, Alemaniako aparato estatuala sendoki finkaturik dago eta ez da posible, edota oso zaila da, barruko aldaketak egitea oraingo alderdi politikoen bidez. Beraz, alderdi politikoak botereaz jabetzea nahi badute, beren ideologia eta estrategi politikoa estatuaren zerbitzutan jarri behar dute. Exenplu bezala Alderdi sozialdemokratena daukagu, zeinek azken 50 urteetan egin dituen aldaketen, medior gobernua egotea bait dauka.

Bestalde, Alemanian egon den propaganda, marxisten edo komunisten aurkakoa, paregabea izan da. Gainera, nahiz estatu demokratiko burjesa izan, Alderdi Komunista galerazirik egon zen 1968. urterarte. Era honetan ere, ezkerre gehiago marjinatu da, masaren artean influentziarik gabe egonez.

Beraz, Alemaniako gizartea poliziatik, — burjesiaren aparatoa izanez —, gaitik behera kontrolatzen du. Kontrolatzeko bortxa fisikoa erabiltzen duelarik (Baader-Meinhof taldea desagiterakoan bezala) eta psikologikoa, beste taldeak kontrolatzeko. Ez da errepresio ideologikoa bakarrik erabiltzen dena estatu modernoetan bezala, baizik fisikoa ere bai, fazist estatuen gisa.

Alemaniano prozesua, Espainiakoaren alderantzikoa da. Han, egunetik egunera errepresio fisiko gehiago erabiltzen da eta bere adar faszistak agertzen ditu. Espainian berriz, iraultzaileen ekintzak bortxa ideologikoz kontrolatzea nahi da, antzinako aurpegi faszista gordez; baina oraindik ez da posible eta horregatik hainbeste alditan indar represiboak beste alditan zapaltzeko indar errepresiboak kalean ikustea herria eta talde iraultzaileak zapaltzeko.

Alemanien atzerriko politika ere ez da oso garbia eta estatu reaktionarienei laguntza ematen die: Rodesiari, Hego Afrikari... Esan daiteke, nazien sistemak jarraitzen duela, oraindik, herriak zapaltzeko.

Sistema errepresibo-ideologiko-polizial ondorioa, benetako ezkerre iraultzailea. Adibidez, Alderdi Komunistak ez dauzka 49 mila baino militante gehiago. Trotskistak eta beste talde iraultzaileak ez dira milatik pasatzen.

Ezker talde guzti hauetatik aparte, beste bat ere ba dago, burruka hartua

praktikatzen duena: Baader-Meinhof taldea. Talde hau ere ez da mila eta bostehunetik pasatzen, bere sinpatizanteak bost edo sei mila direlarik.

Orain, talde honetako ehuneko larogeiren bat gartzelan daude. Asko, ekintza-aren bat egin ote duten sospetxapean eta besteak estatuaren aurkako ekintzak beren gain dituztelako. Hortik aparte, beste hirurehun bat juezaren zain daude eta polizia beste askoren atzetik dabil.

Presondegiatan dauden militanteen kondizioak ez dira oso onak eta hori dela eta talde honetako abogaduak propaganda egiten ari dira azken aldi honetan. Presondegiatako egoera txarra hauen ondorio bat Ulrike Meinhof-en heriotza izan zen ihazko Martxoan.

Gero, kondizio hauek ez dira hobetugotu eta orain gose grebari ekin diote (idazteko momentuan hogeiren bat egun daramatzate). Gose grebalarik batzuen egoera asko txarto da eta batzuk bortxaz alimentatuak izan dira; jan-arazteko era hau tortura bezala kontsideratua dago. Beste batzuk hospitalera eramanak izan dira oso haulturik. Andresaz Baader bera, grebalarien artean dago.

Bitartean, Italiako gartzelatik ihesi egin duen nazi bat Alemanian onartua izan da. Herbert Kappler 1948ean epaitua izan zen hirurehun eta hogeitamabost italiar bahiturik hil zituelako eta beste judu asko SS-ri entregatu zizkiolako, gero erahilak izateko. Beraz, Kappler terrorista eta gerrako kriminala da, baina Mendebaleko Alemaniarentzat ez da hala eta bakan utzi du.

Nazi kriminal hau kalean uztea ez da harriztekoa. Egungo Alemaniako zuzendari asko naziekin kolaboratu zutenak dira; batik bat, polizia eta Harmadako arduradunak. Eta arduradun hauek, antzinan Alderdi Komunista edo Sozialistako militanteak jarraitzen zituzten bezala, orain parlamentuaren aurkakoak eta beste ezkertiarrek jarraitzen dituzte, sozialdemokraten ikuspen onarekin.

Aurretik, Kappler askatzeko presio ekonomikoak erabiliak izan ziren Alemaniaren aldetik Italiaren gain, baina Italiako herriak ez zuen onartu eta atzera joan ziren saiakera guztiak. Azkenik Kappleren emazteak maleta batean atera omen du presondegi hospitaletik.

Alemaniano gobernuak ez ditu presio ekonomikoak erabiltzen giltzaperatuak ezkertiarrek diren. Hora dago Zurich-eko kartzelean Petra Krause, anarkistekin kolaboratu zuelako epaituta eta odolaren delitoei gabe. Baina Bonn-eko zuzendarik isilik daude, neska hau hiru urte baino gehiago barruan egon.

Kappler terroristak askatasunaren haizea hartzen duen bitartean, hor daude Alemaniako ezkertiarrek, gartelean useltzen eta gose greba eginez, ez kalera ateratzeko eskatuz, baizik barruko giza kondizio hobetzeko eskatuz.

B. BAKAIKOA

O.R.T.-ren biltzarra

O.R.T. urteetan zehar

Abuztuaren 12 eta 20 egunen artean, "Organización Revolucionaria de Trabajadores"-ak bere lehenbiziko Biltzarrea egin du. O.R.T. alderdi gazte bat da, 1969 urtean jaiotakoa, "Asociación Sindical de Trabajadores" (A.S.T.) delako sindikato ilegala, alderdi politikoa bihurtzea erabakitzen duenean. A.S.T. horrek, bestalde, kristau talde langileetan, "Vanguardia Obrera" delakoan batez ere, du iturburua. Haseratik, marxista agertzen da alderdi hau eta 1973.an bere linea marxista-leninista Mao Tse-tung-en pentsamenduan beroinarritzen du.

CC.OO. bultzatzen ditu, eta probintzia batzutan, Nafarroan, hategia, esan daiteke beraien egiazko motore dela; espainiar Estatuko beste lekutan, P.C.E. da komisioi hoik kontrolatzen dituen, eta, honen ondorioz, Nafarroakoek laster hartuko dute karaktere berezi bat, dinamikoagoa eta gaineratiko Hego Euskadiren burruka erritmoarekin adosagoa.

Alderdi honen burruka nabarienen artean 1973.go hauk aipa genetzake, Greba Orokorra, Motor Ibéricak elkartasunagatik; Nafarroako 1974go Greba Orokorra Potasas enganako elkartasunaz; Tolosako Greba Orokorrak, urte berean; parte inportantea hartzen dute, era berean, amnistiaren aldeko 1974go. abenduaren 11.-ko Greba Orokorra Politikoa, Hego Euskadi mailan; hemendik aurrera 1975-76.ko mugiketa guztietan parte hartzen du O.R.T.-k.

1976.an O.R.T. CC.OO.-etik irtetzen da eta "Sindicatos Unitarios" delakoak bultzatzen ditu, "Partido del Trabajo de España" delakoarekin batera. Geroago, 1977.an, alderdi bien artean oztupoak jaioko dira, eta bakoitzak bere sindikatoa eraikiko du: "Sindicatos Unitarios" (S.U.) O.R.T.-k eta "Confederación Sindicatos Unitarios de Trabajadores" (C.S.U.T.) P.T.E.-k.

1976.an O.R.T. "Plata-Junta"-n sartzen da, eta konberjentziarako abiada bat hasten da "Movimiento Comunista" eta "Partido del Trabajo de España"-kin, baina porrot egiten du. Urte berean irailan, Jose Sanromá Aldea, "Intxausti" ezizenaz, Sekretari Nagusia hautatzen du, egunotan berraukeratutakoa.

Aurtengo otsailan, O.R.T.-k legeztapena eskatzen du, baina ez du lortzen uztaile arte, hauteskundeak eginda gero. Ekaineko 15.ean, alderdi hau bakar bakarrik presentatzen da hauteskundeetan, "Agrupación Electoral de Trabajadores" izenez, eskainurik lortu gabe.

Beraiek diotenez, espainiar Estatuko eskualde eta nazionalitate guztietan antolatutik daude, batez ere Euskadin eta Madrilen. Jakina denez gero, Nafarroan, indar nagusia da iraultzaile alderdien artean.

Mao eta Enver Hodja batzarrean

Lehendabiziko Biltzarre honek hurrengo gai hau landu ditu: "Oinarri ideologikoak", "Nazioarteko egoera", "Faxismoaren aurkako burrukaz berrogei urte, eta egungo egoera", "Taktika sindikala, herrikoi mugimenduak, Eliza eta nazional arazoa", "Alderdiaren eraiketa", "Antolamenduari buruzko arazoak eta estatutuak" eta "Komite Zentral berriaren hautaketa".

Dudarik gabe, O.R.T.-ren linea tradizionala baietsi du Biltzarrak: maoismoa — Mao eta Enver Hodja-ren zita asko—, errebiosionismoaren aurkako burruka, Estatu Batuetako inperialismo eta Sobietar Batasunaren sozial-inperialismoaren kontrako gatazka, Herrikoi Demokraziaren aldeko burruka, batzarkide eta bateratzailer— paper ganean azaldu behar— sindikalismoa, fededunak alderdi barruan onartzea, autodeterminazio zuzenbidearen defentsa nazionalitateentzat espainiar Estatuaren batasuna onartutik ere, etab.

Erabaki gehienak unanimitatez hartu zituzten, lau militante —"Partido Comunista de España (Marxista-Leninista)" delakotik etorritakoak— bota behar izan bazituzten ere.

Gonbidatuek hitz egin dute

Klausura bilera, 20.an egin zen. Demokratiko eta marxista-leninista alderdiak gonbidatu zituzten eta batzuk ordezkariak bidali zituzten, beste batzuek, aldez telegramak edo komunikatuak.

Alderdi batzuek hitz egin zuten. Hala nola, Luis Gómez Llorente-k P.S.E.-ren aldetik; Luis Lucio Lobato-k P.C.E.-ren aldetik; Eduardo Prada-k A.R.D.E.-ren aldetik, egiazko mitin errepublikano bat eginik; José Ramón Rincón-ek "Partido Carlista"-ren aldetik; Javier Alvarez Dorronsoro-k; Nazario Aguadok, P.T.E.-ren aldetik; Eskerra Republicana-k Catalunya-tik; Euskaditik, E.I.A.-k eta H.A.S.I.-k bakarrik bidali zituzten ordezkariak: Bixente Serrano Izkok eta Enrike Urkijok, hitz egin zuten berauen aldetik, azkenik, Italiako Sozialismoaren aldeko Mugimendu Laborista-ko ordezkari batek hitz egin zuten.

Interbentzio guztiak antzekoak ziren.

Agur ematea, zori onena hirrikatzea, demokrazia edo eta sozialismoaren aldeko gatazka indartzeko batasunaren bila ibiltzea, etab. Agian, hiru interbenzio bakarrik nabarmendu ziren:

P.T.E.-rena, marxista-leninisten batasunaren aldeko bere ahalegin panegiriko propio egin eta besteren sektakeriari —O.R.T.-renari noski— eraso zuena: O.R.T.-ko Komite Zentralak txalorik ez zion egin.

Italiar Lucio Petinelli-rena, eurokomunismoaren kontra argi eta garbi hitz egin zuena eta Lobato-ri, P.C.E.-koa, aretoa uzteko bultzatu ziona: honen atzean, Manuel Guedán, O.R.T.-koa, irten zen desekusak eskatzeko eta O.R.T.-k zerikusirik ez zeukala mintzaldi harekin esateko.

Nafarroa, gaineratiko Euskadi eta O.R.T.

Azkenik, E.I.A.-rena, O.R.T. aurrekoki eraso zuena Euskadi eta Nafarroa arazoan duen jarreragatik: "alderdi iraultzaileen artean konbentzionalismo era guztiak sobera daude. Horregatik gure agurtze honekin kritika bat egingo dizuegu. Konkretuki Nafarroarako defendatzen duzun plebiszittoa Euskadin sartu behar den ala ez erabakitzeko... Horrelako plebiszito batek arazo objetibo bat eztabaidatzen du, Euskadiko errealitate nazionala... Nazional arazoaren aurrean inhihitzea —zer nahi gisan— iraultzaile burrukarako funtsezko faktore bat alde batera uztea erakartzen du, eta, azken batez, espainol oligarkia zentralistaren jarrerak sendoagotzea..."

BEU PARA EUSKAL PRENTSA

langabezia

Gaur egun, arazo handuenetako bat langabezia da. Mendebaldeko Europan. Beste arazo bat inflazioa da. II. Munduko Gerra aurretik bazegoen. Baina gerra ondoren oso gutxi; ehuneko 2-2,5 gutxi-gorabehera. Ekonomia ongi joateko langabezia puxkatek egon behar du. Phillips-en kurbak esaten duenez, langabeziarik ez badago, inflazioa dator.

Baina 1.970-tik aurrera, inflazioa gorantz hasi zen. Eta langabezia igotzen hasi zen. Hortaz, teoria klasikoak ez zen betetzen. Teoria berria behar zen.

Zer gertatzen zen? Sistima kapitalistaren superproduzioa kontsumitu beharra zegoen. Baina langileriak eta klase herrikoiek ez zukaten nahiko diru. Presta-

mo eta kreditoak hartzen zituzten; eta hauekin, behar zutena erosten zuten. Kontsumoa artifizialki altxatzen zen. Egoera honek prezioak afektatu zituen, eta gorantz abiatu ziren. Produzioa kontsumoa baino haundiagoa zen. Hortaz, produkzioa jetxi egin zen. Eta, ondorioz, langabezia gehitzen hasi zen.

Adibidez, 1975-eko datuek esaten digutenez, 300 miloi ziren munduan lanik gabe edo lan erdizka. Mendebaldeko estatu kapitalistetan 17,1 miloi; Afrikan 63 miloi. Asian 186 miloi. eta Hego Amerikan 33 miloi. Euskal Herrian bakkari 50.000-tik gora.

Hirugarreneta Laugarren mundutako langabeziak ez du soluziorik sistima kapi-

talistaren barruan dirudienez. Mendebaldeko estatu batzu kontutatu dira Ipar eta Hego arteko diferentziek gutxitu egin behar dutela. Horrela Hegoaldekoen erosteko kapazitatea haunditu egingo da. eta ondorioz, Iparraldekoen egoera hobetu. Horretarako, estatu behartsuetan lanpostu egokiak sortu behar dira; baita desarrailo industrial berezi bat eman.

Mendebalean, langabezia gutxitzen hasi zen. Baina berriro haunditzen ari da. Udan langabezia gehitu egin da. Zergatik? Ikasketak bukatu dituzten unibertsitariak langile moltzoan sartzen bait dira.

Mendebalean, langabezia tasa haundiena USA-k du ehuneko 7,1-ekin Ekainaren hasieran, 7-tik behera jeistea lortu zuen. Baina berriro igo egin da. Zergatik? Ikasketak bukatu dituzten unibertsitarietatik 2570.000-ek lana aurkitu duten artean, 213.000-ek ez dutelako aurkitu; eta ondorioz, langabezia daudelako. Hazlaz ere, azken hilabeteetan hiru miloi lanpostu bete dira, ekonomiaren rekuperazioa-gatik.

Europar, langabezia haunditzen ari da. Adibidez, azken hiru hilabeteetan, Italian 683.000-n ugartu da; Frantizan 125.000. Europako Merkatu Batuan (C.E.E.), bost miloi daude lanik gabe. Eta produzio industrialaren haziketarik, ez dirudi asko gutxituko dela.

Mendebaleko Alemaniak du industriarik indartsuena, estatu kapitalistetan. Azken hilabete hauetan gorakada izandu. Baina gutxiago igoko da.

Orain, sistima kapitalistan, lanaren eskaera lanpostuak baino gehiago da. Horregatik, alokairuak behean daude; eta irabazien tasa haunditu egingo da. Irabazi haundi hauekin inbertsioak egin ahal izango dira. Baina produktibitate haundiagoan inbertsituko da. Eta langabezia gehitu egingo da, gutxitu ordez.

Gainera, kontsumitzeko kapazitatea ez da haundituko. Superproduzioaren krisiatik ateratzea zaila izango da. Krisia areagotu egingo da hurrengo bi urteetan. Datuak eta eramatzen ari den politika lekuko.

B.BAKAIKOA

soraluce

ERREMINTA - MAKINA KOOPERATIBA

APARTADO- 37 TELF. 761440- 41 - 42 - 43

bat batean

MANUFACTURAS METALICAS YBARRA (L.M.) hamasei langilez osatua dago. Ihazko abenduan, istripu batetan, nagusia hil zelako, honen emazteak langile guztien bidalketa eskatu du, "botaketa agiri" baten bidez. Emanikako arrazoin legala, entpresari heriotza izan da. Arrazoin guztiz oker bat, jabeak Julian Garinek beste lantegietan ere hartzen bait zuen parte: Talleres Garin Ross eta Talleres Garin Garin, Lizarran biak. Eta horrelako "botaketa agiriak" entpresari indibidualen kasuan solik egin daitezke. Nolarebat irailaren zortzian arazo honen hauzia egingo da.

MONTAJEKO LANGILEEN GREBA. Greba honen sortzea estatu mailan konbenio bat egiteko eskarian oinarritu zen, maila hau, alor honetako langileak lanera batetik bestera eramateagatik onartuz.

Greba estatu guztiko lantegi batzuk koordinaturik hasi zen, lantegi lehen, koordinatzaile hau, bere harremanetarako batzordea eta Asesore Juridikoa bide zituela, SERCOVE-n dagoen patronalak in harremanetan hasi zen. Zenbait tira-bira ondoren harreman hau apurturik, langileen burrukari hasiera eman zitzaion maiatzaren 29an zatiketako geldituenean, haiek eta patronak ekainaren 20rarteko zigorra eman arte.

Epe honetan estatu mailako koordinatzailea deuseztatu egiten da Bizkain bakarrik gelditurik.

Bizkaiko langileek burruka jarraitzea erabakitzen dute, oraingoan oinarritzko eskari batzuetan sendoturik.

Patronalak harremanak onartzen ditu, baina lantegiz lantegi eta asanbladek aukeratutako ordezkariak onartzen ez dituelarik; harremanak zentral sindikalen bidez eramatea esijituz.

Honela abuztuaren lehenetara, orduan ekintza berezi batzuk egiten hasteko: Bizkaian, zubi gainera igotzea, "Sindicatos" etxea hartzea, piketeak eta abar.

Azkenean patronalak asanbladak aukeratutako ordezkariak onartzen ditu, erabakiak erdikatara iritxiz. Abuztuaren 16an eta 82 egunez greba egin ondoren, hilabete honen 22an lanera bihurtzea erabakitzen da.

Esperientzia aberatsa izan dugula deritzagu, lehen aldiz izan bait da langileek asanbladetan demokratikoki aukeratutako ordezkarien bidez harremanak eraman direna.

Asanblada da, izan ere, erabaki eta batsunaren tresna nagusia bertan biltzen bait dira langile demokraziaren bertute nagusiak.

LANGABEZIA ZINTZILIKA LIZARRAN. HARINERA DEL EGA, Lizarran dagoen lantegian krisiagiria (expediente de crisis) presentatua izan da. Krisiagiria aurrera joanez gero bertako sei langile kalean geratuko lirateke, bidaliak, noski. Lantegi honen jabeak, Ruiz de Alda familiakoek, Jacinto Martinez Otsari errentatu zioten hamar urtez lantegia. Epea amaitu da eta, Martinez jaunak hirurogeita hamar urte dituelarik jabeak ez dute beren gain hartu lantegi honen ardura. Oraino errentagarri izan dena, bat batean galgarri ote?

Beste Integi batetan ere, "Alfombras Internacionales" en halegia, Lizarran kokatua, beste hamar langile langabeturik gertatzeko arriskuan daude. Lantegiak, ohi denez, galera sobera eta onurarik, eza jartzen du aitzakitza. Bizkitartean, bakantza eta uztaila 18.eko ordainketak eta azken bi hilabeteak kobratu gabe daramatzate; lantegiak ez omen du dirudi eta. Lantegia multinazional baten manu da. Kapitalari begira, ehunetik berrogeita hamarren bat belgarra da; oraingo gerente bera, Fenaux Christian, berjiarra da ere. Duela bi urte, lehenbiziko ehun (textil) greba orokorra izan zenean, ehun langileak eta hauen familiak hertsu egin ziren. Horren ondorioz ehun sektore osoan zigorak izan ziren. Gogorrenak lantegi honetan. Ordudanik eta azken denboraldietan langile batzuk lagabetuak izan dira "Alfombras Internacionales" en. Orain krisiagiria ("expediente de crisis") "paktatzeko" alferrik saiatu direlarik, legez jarritako krisiagiri baten bidez bukatu nahi dute guzti hau. Multinazionalak Diktadura aldiaren esplotazio basatiaren egiteko aukera eduki dute. Orain horren aise gerta ez dakien, langile batasuna bizkortuz doa. Garaitzeko areago bizkortu beharko.

ATC, LANGILEAK IRABAZLE. Ordezkaritza batzordea eta beste zenbait langile despedituak izan zirelako, 350 langile 110 egunetan greban egon dira. Grebaren prozesua aldiakari honetan agertu dugu.

Langileen artean izan duten elkartasunari esker, burrukaren helburu nagusia lortu dute: langile guztien biradmititzea. Bestetik, Lasarte eta Gipuzkoa osoko langileen laguntza ekonomiko eta morala ere eskertzen dute; komunikabideena baita.

Langileri osoari dei egiten diete beren lantegietatik antola daitezen, eta zentral sindikalei hal dituzten medio guztiak erabil ditzatela langile-riaren batasuna lortzeko, inposatu nahi duten "pacto social" aren aurka.

Berehala, Amnistia orokorra, langile guztien elkartasuna, despido libreari eta "pacto social" ari ukoa eskatzen dute.

LABORARIAK, PATATAREN PREZIOAZ. Santo Domingo de la Calzadan, hil honen 25ean, Zamora, Leon, Burgos, Nafarroa eta Herriberako laborariak elkartuzirekin patataren prezioa aztertuko. Patataren prezio berak igotzen dutela esaten dutenei erantzunez, zera zioten: laborari eta kontsumatzaileen artean hamabi bitarteko daudela, eta berak ezartzen dituztela prezioak denentzat.

"Probintzi guztietarako prezio berdintsuak jarri nahi izan ditugu, bi objektibo lortu nahian: eskaintzako prezioak bateratu, eta bitartekoen espekulaziotatik aldegitik ahalgindu."

NAGUSIEN HITZAURRERIK EZ

Gipuzkoako metalean langilegoa garaile

Gipuzkoako metaleko Konbenioa, iritsi da iadanik, azken mailara, Lan Ministeritzaren homologazioa lortuz. Duela zazpi hilabate hasi ziren konbenio honen prestaketarako negoziaketak. Langile aldetik ELA-STV, CCOO, UGT, USO eta Ordezkarikar Komisionak aritu ziren. Entrepresari aldetik berriz, ADEGUI, EKOR eta Tolosa aldeko independente talde bat. Lehen aldiz, erabat "vertical"etik kanpora negoziatzen zen, eta hasieran Lan-delegatuak "laudo" a ezarri nahi izan zuen arren, ez zen horrelakorik gertatu eta azken fineraino jarraitu dira negoziaketak.

Konbenio honetako zifrak gaingiroki azalduko ditugu, aipatuak bait dauzkagu aurreko Z. ARGIAN. Aurrez derragun be-
rau dela Espainiako Estatu guztiko konbeniorik gorenena eta iragan uztailearen lehenetik abenduaren azkenera bitartean bakarrik izango dela legezko. Urte bukaer-
an berriz ere beste konbenio bat negoziatu beharko da, ordurako lege aldetik eta bizitzaren garestitze aldetik gauzak aldatu-
tuxeak izango bait dira.

Oinarritzko soldata, espezializatutako peoiarentzat, 25.000 pezetatakoa izango da, laneko inzentibo ezagatik ehuneko 35-eko bat gehituko zaiolarik soldata honi. Igoera, 2.000 pezeta linealetakoa da. Hiru hilabetero soldataren berraztertzea eta eguneratzea izan zen konbenioan zehar punturik zailenetakoa, baina horretan lan-
gile partea irten zen garaile.

Hitzaurrerik ez testu definitiboan

Konbenioaren artikuluetan eta testuan, mahain negoziatzaileko indar, guztiak

ados etorri ziren eta langile ordezkariek lantegi bakoitzeko asanbladetako bozak es-
katu zituzten, gehiengo absoluto bat, konbenioaren alde aipatuz.

Bilduak ziren mahain negoziatzaileko ordezkarik guztiak ADEGUIk Donostian duen aretoan. Azken orduan, ADEGUIk Hitzaurre baten sartzea eskatu zuen. Or-
dezkarik Komisionak ez zioten inolako oz-
toporik jarri Hitzaurreri. Berdin UGTk. ELAk uko egin zion Hitzaurreri eta CCOO, duda-mudatan aritu ondoren fir-
ma idatzi egin zuen.

Aurreko Z. ARGIAN adierazten genuenez, ELA ez beste langile indar guz-
tiak kazeta rurreko bat prestatu zuten non adierazi bait zuten Hitzaurrea onartzen
zutela, ez gustoko zitzaielako, baizik eta izepetzeko presa zegoelako eta haien uste-
tan Hitzaurre harek ez zuelako inondik ere sindikal praktika librea ukatzen.

ELAk, ez izenpetzeko jarrerari jarrai-
kituz, adierazpen bat argitaratu zuen. Ber-
tan azaltzen zuen, horrelako presaz sartu
nahi zen Hitzaurre bat ez zela edonolako
gauza bat izan. Are gehiago, Hitzaurre
harekin entrepresariak, konbenioaren tes-

tua justifikatuko zuen esplikazio bat sar-
tu nahi zuten, langileak sei hilabetez tran-
kil geratuko zirenean promesa antzeko
bat alegia. Hitz batez esan, estabilitate so-
ziala garantizatu nahi zen eta hori pakto
sozialez uler daiteke.

ELA kanpoan eta beste guztiak ba-
rruan, homologatua izan zedin, Lan mi-
nisteritzako delegazioan aurkeztua izan
zen konbenioa. Hau duela hilabete izan
zen. Orain arte homologatzeko, gauzak
luzatuz ibili dira. Zergatik?

Bat batez, guttien uste zenean, ADE-
GUI erretiratu egin du Hitzaurre ditxo-
sozkoa,agian oso problematiko izan zite-
keelako ELAk izenpetu gabeko konbenio
bat legezatzeari. Hitzaurrea kendu bezain
laster, Sindikal Konfederakuntza guztiak
eta Ordezkarik Komisionak bildu ziren, izan
ere iadanik izenpeturik zeukatenak era-
baki bat hartu behar bait zuten: Hitzau-
rrearen kentzea onartu ala ez.

Azkenik eta gauzak ez gehiago nahas-
te arren, Hitzaurrearen kentzea onartu
egin zuten, hurrengo egunean bertan ho-
mologatzen zelarik konbenioa.

Gai honi buruz ELAk, argitaratu az-
ken adierazpen batetan zera dio: 'Honela,
langileentzako era orohar positibo batez
amaitu ahal izan dela konbenio hau, na-
gusiekin sortua zen borrokan garaile irten
ahal izan direlarik.

Garrantzitsua hau bait da. Lehen al-
diz, nagusiek inposaturiko maniobra bat
salatu ahal izan dela, hurrerorako jaki-
naren gainean geratzen direlarik guztiak.

fraisoro eskola

Gaur edozertarako ikasi beharra dago, baita kalean haruntz eta honuntz ibiltzeko ere. Oinez jakitea ez da nahikoa; noiz eta nondik pasa zinezken ere jakin behar duzu, bestela laster hasiko zaizkizu hoska ta txistuka; aguazilak kargu hartuko dizu kontraeskutik zoazelako.

Halere izango da oraindik norbait, baserrian lanean aritzeko, ikasi beharra ikusten ez duenik. Baserrian lanean aritzeko, ez nuke esango nik ere, asko jakin beharra dagoenik; baserrian lanean aritzeko, ez; baina baserrian bizimodua ateratzeko, bai horregatik! Eta bizitzeko adina ez ateratzekotan, alferrik da egun guztian, gozetik gaueraino, leher gaizto egiten aritzea.

Zenbait aitonek lan eginez gero, nekazari gero, dena egin dagoela uste du. Ez dakit lehen hala izango zen; gaur ezta pentsatu ere. Gaur buruz egin behar da lana eta ahal den gutxiena. Astoak egin dezaken lana, gizonak egitea, astolana eta astakeria da.

Garai batean, baserritarren artean mutil langilea famatzen zen; baina nik, alferrik aurreratu duela baserria, esango nuke, alfer burutsuak, alfer bizkorak; lanean ez nekatzeko, asko nekatu behar baita burua. Alferrik lanik ez egiteko edota alferrikako lanik ez egiteko bizkorra izan behar baita.

Baserritarren artean ezaguna da Fraisoro. Edozeinek daki non dagoen. Diputaziozko zezenak han daude eta. Fraisoro eskola ere garai batean ezaguna zen, baserriko mutil asko, pasa zen eskola hartatik.

Gero itxi egin zen hura ere.

Iaz, bat ere hotsik atera gabe, hasi zen berriro. Lehentxeago ere izan ziren ikastaldi motz batzu: tratorea erabiltzen ikasteko, sagardoa nola egin, eta abar; baina negu guztiko ikastaldia, iaz egin zen azken urteotan lehenengo aldiz. Aurtengo bigarrena izango da.

Gipuzkoako Diputazioak eta "Dirección General de Capacitación y Extensión Agraria" delakoak elkarrekin muntatu dute "Jefe de explotación" edo "Baserriko buru" izateko titulua emango duen ikastaldia. Titulu hori ateratzeko bi ikastaldi oso egin behar dira. Ikasketak eta praktikak han bertan egingo dira. Ikastaldiok, edozein eskola profesionalean bi urte egiteak adina balioko du, gero beste eskola batetara joateko ere.

Ikastaldiaren hasera: 1977. go irailaren 19-an izango da; baina sartzeko irailaren 10a baino lehen egin behar da eskabidea, hortarako txartelean izen-deiturak jarri eta mutikoak eta bere gurasoak firmatuz; 15 urtetik 20ra bitarteko mutilak onartzen dira.

Ikastaldia, astelehenik ostiralera arte, han bertan egonez egingo dute mutilok; baina halere, EZ DAGO EZER PAGATU BEHARRIK.

Kabitzen diren baino mutil gehiagok eskatuko balu, eskabideei iritxi hala emango zaie leku; beraz, bada ez bada ere azkar ibili.

Ez dakit Euskal Herrian nekazari ofizioa ikasi nahi duen mutil asko ote dagoen; ikasi behar lukeen franko bai, baserri-

ak iraungo badu; gaur ez baita nahiko etxean gurasoengandik ikasia, eta hau gurasoek berek ere badakitelakoan nago. Hona hemen egokiera ederra.

Fraisoron badaude gauza gehiago ere. Artoarekin esperimenduak egiten ari dira. 88 arto mueta probatzen ari dira eta elkarrekin gurutzatzen, hemen bertako arto hibriduak sortzeko.

Eguraldiari begira, tenperatura, euria, presioa, lurruntzea, eta abar, etengabe neurtzeko aparatuak harri dituzte, lgerdo-ko oserbategiarekin batera lan egiteko.

Ikuiluan badaude "Parda Alpina" arrazako 25 behi eta beraien txahalak. Bigantxak, zazpi hilabetez emari daude, nean, baserritarren artean banatzen ditu Diputazioak txotx eginez.

Antzarrak ere badaude eta eske handia izan dute aurtengo ateratzen dituzten antzara txitoak. Antzara hoiak gibelarekin "foie-gras" egiten da gero.

Laborategia ere badago. Lurraren analisak egin daitezke, baita belarrarenak ere, nahiz zulokoarenak, nahiz onduarenak, nahiz berdearenak zenbat alimendu daukaten jakiteko. Baita esnea ere analiza daiteke, zenbat ur, edota zenbat grasa, duen jakiteko. Baita pentsuak eta ongariak ere, azalean diotena bat ote daukaten jakiteko, eta abar.

Konejutegi bat jartzeko asmoa dute; eta berotegian loreak lantzen ere erakutsiko da, egingo diren ikastaldietan.

Azkenik aipatu gabe ezin utz dezake- dan akats bat topatzen diot ikastaldi hau adieraziz atera duten paperari: erdera huts ez dago; eta ez du jartzen eskolak euskaraz, erdaraz, ala bitara emango dituzten.

JOSE ALKIZA

LURGINTZA

Nekazarien Elkartea

BASERRITARREN ZERBITZUTAN

Zona Residencial Paulo VI - 7
Urrutziak, 81 14 31
Andia, 7 - 1.º
Urrutziak, 68 13 80

AZPEITIA
TOLOSA

asanbladak non eta nola?

Dirudienez, laister emango dute argitara lantokiko sindikal ekintzarako lege berria. Lege honen bidez, langile eta langile erakunde sindikalek, lantoki mailan izango dituzten askatasunak eta eskubideak erregulatuko dira. Oraindaino ofizialki dakigun bakarra, Gobernuak egin duen borradorea dugu. Hau zihurrenik ere, zenbait Sindikal Erakunderen eritziak jasorik egin egongo da eta definitiboki aterako den legearen lerro nagusiak barrenean dituela esan daiteke.

Borradore hau askorentzat ezezaguna izatea posible denez, batez ere langileen zatitza interesgarri izan daitekeenez, bere puntu garrantzitsuenak ezagutzera eman go dizuegu. Aurrez argi gera bedi, lege hau sindikatuekiko langile erakuntzan oinarritua dagoela eta erakuntza horri erantzutea zuzendua dagoela.

Lehenengo artikulua dioenez, lantoki mailan langileek lantokiko sindikal sekzioak osatzeko eskubidea izango dute, heurretara kidetu ala ez, eta askatasunean sindikal ekintzak egin. Hirugarrenean lantokiko sekzio sindikaletara kide tutako langileen eskubideak aipatzen ditu; hautatuak izan diren sindikal ordezkariak erabili; lan-ordu barruan, bere sekzio sindikaleko ordezkariak berriak hartzeko hilean ordu bete libre izatea etab.

Laugarrenean, lantokiko sindikal sekzioak mintzatzen da berriz. Hau Sindikatoei zuzendua dago. Honela, Ordezkatza bat duten sindikatueta kide tutako dauden langileek lantoki mailan beren sekzio sindikalak sortu ahal izango dituzte. Berauen eginkizuna, kideen interesak zaindu eta erreprezentatzea izango litzateke. Baita ere lantokian Sindikatuko sekzio sindikalea kide tutako dauden langileek eskubide hauek izango litzateke:

- Laneko sarrera eta irteeran lantokiko geletan sindikal izaerako dei eta argitaraldiak zabaltzea.
- Berriak ematera zuzenduak dauden lekuetan sindikal agiriak jartzea.
- Hilean behin lanordutatik kanpo, lantokiko geletan biltzea.
- Bere sekzio sindikaleko ordezkariak hautatzea.
- Lantokiko Komiterako, langileen ordezkariak hautatzeko kandidatuak proposatzea, etab.

Lantokiko komitea

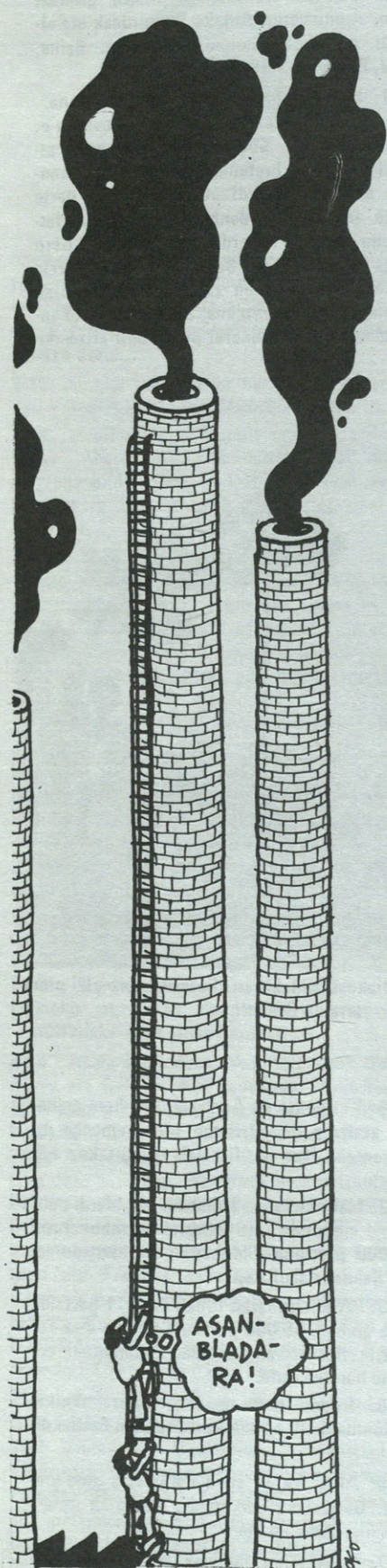
Lantokiko Komitea izango da, lantoki mailan langile guztien interesen defendatze eta ordezkarietarako kapazitate legala eta baita judiziala izango duen deklaratzeko eta zuzenketarako kapazitate legala eta baita judiziala gobernuari eta laneko agintarien aurrean ere. Komite hori, langileek hautaturiko ordezkariak osaturik egongo litzateke; sekzio sindikalek edota langile guztietatik gutienek ehuneko 10-ek proposaturik. Ordezkariak hiru urterarako hartuko luteke beren ordezkariak; denboraldi honetan kenduak izan daitezke Laneko Ministraritzak egingo du Sindikal hauteskundeetarako deia eta baita lantokietako zentsoaren arabera komitea osatuko lutekeen ordezkarien zenbakiak eman ere.

Geroagoan, seigarren artikuluan, langile, Sindikato, lantokiko sindikal ordezkari eta langileen ordezkarien garantiak aipatzen ditu. Eta bereziki sindikal karguetarako eszendentzia eskatu, sindikal ekintzarako denbora libre, zigor eta despidoen aurrean garantiak eta zer prozesu jarraituko litzatekeen, etabar.

Asanbladak

Langileek lantokian, bai laneko orduan edo bai kanpo, urtean zehar hamar aldiz biltzeko eskubidea izango dute. Denboraldi hau normalki ordaindua izango da. Lantokiko Komitea izango da Asanbladara deitu, presiditu, zuzendu eta egozkitasuna zaindu eta garantizatu egingo duena. Hau da asanbladaz esaten den guztia.

Eta hauxe, da guztietara ere borradoreak esaten diguna funtsean. Oraingoz, legea ofizialki argitaratzeari itxaroten jarraitu beharko dugu. Dena dela Langileek ideia bat egin dezaketela uste dugu borradore honetantik. Gauzak nondik nora doazen ikasteko, eta batez ere, sindikal edo beste motatako langile erakundeek heuren bidea prestatzen hasteko gai daitezten.

Manifestapena Iruinean. "Del Burgo Aizpun, Nafarroa euskaldun" egiten zuten oihu. 30.000 pertsona bildu ziren. Apala, Larena eta amnistiaren aldeko pankarta, Bixente Serranoren ikurriaren atzetik.

are gogorrago

Estatuek beren arrazoinak dituzte. Beraien interesak defendatzeko. Honetarako, medio guztiak erabiltzea legezko da. Askotan, bide egokiena haxe da: pertsona normalak "madarikatu" bihurtu. Herria horren alde agertzen denean (herrikoa delako, eta interes berdinak dituztelako) zera esaten dute gobernariak: "mitifikatu" egin duela Herriak. Baina nork hasi du zirkulua? Herriak ez, noski.

APALA burrukalari bat zen. Frantses gobernuak detenitu arte, espainiar gobernuak eskatu ziolako. Herriak ez zuen "mitifikaturik". Beste partaide bat bezala ikusten zuen. Baina frantses eta espainiar gobernuak bere aurka hasi ziren. Orduan Herriak jakin zuen, bere alde burrukatu behar zuela. Eta horrela jarraitzen du. Nahiz eta etsaiak gogorrak eta indartsuak izan. Nahiz eta, askotan, herriaren "ordezkariak" (bere burua hala ikusten dute) bere aurka ikusi. Eta modu honetara etsaiak, guztion etsaiak, inplizitoki defendatzen.

Gerra garaiko "no pasarán" berpiztua. Oraingo honetan "nazional" harmada hobeki dago harmaturik. Gu geu, aitzitik, gero eta pobregara.

HERRIKOI JUIZIOA

7-30: APALA gose greban hasten da.

Manifestapena Donostian. 25.000-tik gorra manifestatu ziren, estradizioaren aurka. Poliziak Frantses Konsuladorea iristea galerazi zuen. Amnistiaren Aldeko Batzordeak eta alderdi politikoek konbokatuta zuten. Baina, PNV, PSOE eta PCE-ek ez.

7-31: Manifestapena Bilbon. 4.000 pertsona.

8-2: APALAren epaiketa Aix En-Provence-n. Euskal Herritik 500 pertsona joan ziren espreski. Korsiar, bretoniar, okzitaniar eta frantses ezkertiar alderdi eta erakundeek parte hartu zuten. Juizio denbora guztian manifestapena egin zen (4 ordu baino gehiago). Gero beste manifestapena Beaumettes-eko gartzela aurrean. Juezak esan zuen 8 egun ondoren emango zuela erantzuna. 23.000 firma (erakundeen firmak gainera) presentatu zitzaizkion.

Bibliako Davidek harri koskor batez utzi omen zuen zerraldo Goliath.

8-10: "Tribunal de Apelación"ek bere erabakia azaltzen du: Urriaren 14an emango du sententzia. Horrela, fiskalak eskatutakoa egiten du.

8-12: Manifestapena Iruinean. 32 alderdi politiko, erakunde eta abarrek konbokatuta. 30.000 pertsona bildu ziren. Gobernadorearen baimena zeukaten.

8-13: "Askatasunaren Ibilaldiko" 11 partaide gose greban. 15.000 pertsona biltzen dira Tolosatik Hernanirako bidean. Estrainatuak ere parte hartzen dute.

8-15: Irunen beste manifestapena. "Txikia Kolumna"ko 9 partaide gose greban hasten dira.

8-16: APALAK 17 egun daramatza gose greban. Gartzelako gaixotegira eramaten dute. Osasuna ahula du eta.

8-17: APALAren familiak zenbait mehatxu

hartzen ditu. 5 pertsona gose greban hasten dira Donostiako "Santa Maria" elizan. Larzaceen (Frantzia) antifasista jaialdi bat eratzen da eta 3 pertsona ez euskaldunak gose grebari ematen diote.

8-18: Arabiar bat, korsiar bat eta 3 frantses gose grebara sartzen dira Marseillan.

19-8: Manifestapena Donostian. "Amarako Ezker Abertzaleak" konbokatua. 20.000 pertsona bildu ziren. Consulado aurrean poliziak bere "lanari" ekin zion. Balantzea: 5 zauritu.

20-8: 30.000 pertsonako manifestapena. "Santa Maria"ko gose grebalariek konbokatua. Poliziak askozaz gogorrago ekiten dio. Jendeak barrikadak etab. egiten ditu, defentsarako. "Su artifizialak" suspentitzea lortzen dute manifestariak. Festa girorik ez zegoen. Ofizialki 8 zauritu.

Martuteneko lau preso politikoak gose greban hasten dira. "Santa Maria" elizan 13 bildu dira. Apalaren familiak Marsellakobidaia oa aurreratu egiten du. Oiarzunen, Intxaurrondon, "Corazon de Maria"n, Ataunen, Algortan, Durangon, ... gose grebak.

21-8: Manifestapenak Goiherrian, Deban, Algortan, Portugaleten, Zarautzen...

Donostian 10 zauritu. Irunen espainiar eta frantses banderak uretara bota zituzten. Eta ikurriña jarri zuten mugan.

22-8 : Manifestapena Donostian. 8 zauritu. Iruineko espetxean dauden hiru presoak - USDkoak - gose greba hasten dute.

23-8 : Apala grabe dago. Manifestapenak Donostia eta Getxon. Han zaurituak. Donostiako alkatea poliziaren alde agertzen da. PSOE, PNV, PCE, DCV etab. manifestapenen aurka.

24-8: Amnistiaren Aldeko Batzordeak jarraitzen dute burrukan. Manifestapen guztiak debekatzen dituela esaten du gobernadoreak. Donostian tensioa gorantz doa. 200 bat pertsona gose greban daude. Telegramak Erregeari eta Frantses gobernuari. Gipuzkoako Gestorek eta Estellako alderdi eta erakundeak bidaltza. Carabanchel-eko gartzelan ETAko 5 eta GRAPO 4 gose greban hasten dira. Yeresiaren ETAko 1 eta GRAPOko 2.

25-8: Apalari gutunak eta telegramak bidaltzen zaizkio. Marsellara joateko, euskal medikuak biltzen dira. Manifestapena Donostian: 11 zauritu. Bat balaz, bere etxeko balkoiean zegoela. "Herriaren ordezkariak" manifestari- en "biolentziaren" aurka. Puskatzailak esku- intarrak direla, esaten dute Amnistiaren Alde- ko Batzordeak agiri batetan.

8-26: Basauriko "San Pedro" elizan 9 pertso- na gose greban. Hauen artean zenbait expreso. Fiskalak ez zien utzi euskal medikuei APALA ikusten. Bere osasuna egunetik egunera oke- rrago. Mahai ingurua Marseillan. Gasteizen manifestapena, 5.000 pertsona bildu ziren "San Vicente" elizara (48 gose grebalaria zeu- den bertan) iristeko asmoz. Poliziak gogor ekin zuen eta...

Manifestapenak Donostian, Deban, Goi- herrin, Plentzian, Durangon... Donostian 6 zauri.

C.A.F.-eko langile batzordeak agiri bat azaltzen du. APALAren berehalako askatasu- na esijitzen dute.

Bartzelonan 5 pertsona gose greba sar- tzen dira.

8-27 : Manifestapena Bartzelonan: 16 deteni- tu Frantses Konsuladoren aurrean izandako "inzidenteetan".

8-28 : 300.000 pertsona mobilizatzen dira "Herri Egunean" "askatasunaren Ibilaldiari" amaiera emateko. Arazuriko zelaian APALA, LARENA eta CHIVITE-ren askatasuna esiji- tzen da.

Manifestapena Mallorca-n, zenbait zauri- turekin. Bartzelonan ere berriro, manifesta- pena.

8-31 : Manifestapena Donostian.

Hestuasun momentuan, umore ona. Patxada ederrean ari zaigu gure laguna punteria zorrozten. Kirola, kasu honetan golfa, harma bilakatzen denean... Non dira gurek-fu-ak.

Aix en -Provence-ko "Tribunal de Acusación"-ek haxe erabaki zuen: sen- tentziaren agerpena atzeratzea. Urriaren 14raino. Orduan ilun ikusi ziren gauzak Euskal Herrian. Apala firme agertu zen: gose greba jarraituko zuen, askatasuna lortu arte. Herria kezkatu rik...

Abuztua oporren hila da. Hori guzti- ok dakigu. Horregatik pesimista samar a- gertu ziren Amnistiaren Aldeko Batzorde- ak. Pesimistak ekintza batzu aurrera era- mateko. Ai ! oporrak. Batzordeak alderdi politikoak konbokatu zituzten. Baina sei alderdi bakarrik agertu ziren. Eta hauk oso makalduak.

Antzekoa gertatu zen abogaduekin. Apalak abogadu euskaldunak eta frantse- sak, ditu, bere defentsarako. Oporrenga- tik, bi bakarrik gelditu ziren, kasua aurre- ra eramateko. Eta hauk nahiko larri zebil- tzan. Gauzak horrela zeuden ; batek ez- kondu behar, besteak atzedena dia, bes- teak lan asko etxean... Ondorioz, noiz-be-

hinka agertzen ziren gartzeletik. Eta he- rria galdezka...

Udaran beroa) nahiz eta Euskal He- rrian ez gehiegi nabaritu) komunikabide- en erredakzioetara iritsi zen baita. Tele- bistak ez zuen Apala aipatzen; irriti esta- talek ere ez. Ez zuenesistitzen, antza. Par- lamentarioek beren roiloak zituzten. Go- bernuko lehendakari eta ministroek opo- rrak hartu zituzten... Frantses eta espai- niar estatuetan bakea zegoen!

Herria erne

"Ordezkariek" lotan zeuden. Baina herria kezkatu rik zebilen, Eguna joan eta etorri, eta Apalaren osasuna gero eta ahulagoa. Hauzo etaherri batzordeak mu- gimenduan jarri ziren. Indibidulaki edota taldezka, jendeak gose grebari ekin zion. Gose grebalariek denbora asko zerama- ten (egunak luzeak egiten dira ezer jan

SOMMEREN 1977

FRIHETSMARSJEN I EUSKADI

EUSKADI ER DET BASKISKE FOLKETS EGET NAVN PÅ BASKERLÄNDET. IDAG MARSJERER DE FOR TOTALT AMNESTI FOR ALLE POLITISKE FANGER.

Regjeringa i Spania innfrir ikke sine lefter om amnesti og frihet.
Delta i DEMONSTRASJON LØRDAG 27. august kl. 12.00 utenfor den spanske ambassaden (Oscarsgt. bak slottet.)
- Appell ved en av de fem baskerne som ble forvist til Norge.

Abuztuaren 27-an Euskadirenganako solidaritatez adierazteko manifestapen baterako deia Noruegan.

gabe egonda). Komunikatuak atera zituzten. Eta ondoren manifestapenak konbokatatu.

Manifestapen hauen erantzuna guztiok dakigu. Milaka eta milaka pertsona bildu dira. Eta alderdi politikoen laguntzarik gabe. Egun batean bai, bestean berdin. Gainera, debeku guztien aurka; agintari guztien gainetik. Herriak Apalaren askatasuna eskatzen zuen; eta beste eskakizun batzu. Noski, Apala ez da pertsona isladatu bat; erakunde baten partaide da. "ETA, herria zurekin" oihukatzen zuen jendeak. Inperialismoaren aurka ere bai. "Independentzia" asko entzun da. Suarez eta Giscard aipatuak izan dira. Eta ez garaipatzeko. "Fascista, cabrón, imperialista" ez ziren goraipenak, noski.

Gobernadoreak kezkatzen hasi ziren.

Batez ere Gipuzkoakoa (Oyarzabal Marchesi). Manifestapen guztiak debekatu zituen. Ohitura den bezala. Euskal Herria ez duela ezagutzen nabari da.

Agintariak eta "Herri ordezkariak"

Frantses konsuladua gordetzen zuen poliziak. Milaka manifestari ziren; baina manifestapenak oso baketsuak ziren. Haraino iritsi arte. Gobernuaren debekua ikusiz, jendea defentsatik atakera pasa zen. Bukatu zen bakea. Oihuei kezko bonbaz eta gomazko balaz erantzuten zitzaizkien. Orduan, jendea defendatzen hasi zen.

Eta, kasualitatez, orduan hasi ziren istiluak. PNV, PSOE, PCE, DCV, MCE etabarrek jendearen "biolentzia" konde-

natu zuten. Donostiako alkatea poliziarik inoiz ados azaldu zen. Egunkariak osoz eman dituzte komunikatuak. Bere ametskeriak alde batera utziz. Kasualitate! Gose grebalariek eta Amnistiaren Aldeko Batzordeak egin dituzte komunikatuak ere. Baina hau ez dute toki gehiegirik izaten, beraien horrialdeetan...

Beste alderdi politikoak (ezkerrekoak, halebak) harriturik zeuden. Harriturik gertaera guzti hau ikustean. Oporrak tzi behar izan zituzten batzuek. Aulkia hutsik utzi... eta galtzeko arriskua dago.

Oyarzabal Marchesi jauna ahozabalik zegoen. Berak debekatu eta gauzak honek jarraitu. Orain, garbi esan behar dira gauzak. Bere asmoa hau bazen: hiria hantza gora utzi, jendea ikaratu eta bere indarrak lurrean jarri. Hau bazen bere asmoa lortu du, benetan.

Donostia Ulster txiki batean bihurtu. Hori nahi dute gure agintariak, dirudienek, bestela, zergatik utzi hiria autobusik gabe, arratseko 7,30etatik aurrera? Bestalde ehuneko 40 turistek alde egin omen dute. Hauxe esan zien alkateak egunkariari. Zer nolako gauza! Manifestapen bakesuetan (polizia ez zenean agertzen) turista baino gehiago ikusi dugu bertan. Eta ez zen inor joaten...

Harrapatzen bazaitu... Zezenak nahiago lituzke, alajainala!

Apala osasunik gabe

31 egun daramatza Apalak gose greban. 31 zenbaki hau istera goazenean. Eta ez du geldituko, dirudienek. Gaizki dago osasunez. Hori ez dugu esan beharrik. Euskal mediku batzorde bat eratu zen. Marsellara joateko, Apalaren osasuna aztertzerako. Fiskalak debekatu egin zuen bisita. Gora giza eskubideak! Eta berriro etxera etorri dira.

Ekintzak aurrera eramateko prest agertzen da Herria. Manifestaldiak egiteko dira Donostian. Irailaren 2an Bilbon, alderdi eta erakunde politiko guztiak konbokatuta (PNV, DCV, PSOE eta PCE ez beste).. Eta 3an Donostian.

Apalaren gose grebak bere eginkizuna bete du. Herriak hartu du bere gain defentsarako papera.

PILAR IPARRAGIRRE

Aurrera gazteok. Kauen-la! Pertsona helduak eta elbarrituak Apalaren alde ere iruinean. Justiziaren alde borrokatzeko ez dago fisiko eta adin aldetik mugarik.

BIZITZAREN GARESTITZEAREN AURKA. Errioxan gauzak gaizki ikusten dira. Bizitzaren kostua gora doala eta, beren posibilitateak zeharo moztuta ikusten dituzte —besteek bezala—. Dena dela, hau adierazteko Logroño-n 8.000 pertsona baino gehiago bildu dira manifestapen batean gorakada honen aurka. Zenbait alderdi politiko eta erakunde sindikalek konbokatua zen. Manifestapen honek gobernadorearen baimena e-duki zuen, eta noski, inolako ez zen "biolentzirik" egon.

ZERGATIK HONEKIN BAI ? Larunbatak 27, Jaime Blanco PSOEko militante eta Santanderretik, diputatu, egurtua eta irandua izan zen poliziaren eskutatik. Ondoren, Polizia Armadaren koartelera eramán zuten. Berak dioenez, tabernan zegoela polizia mutil bat joka ari zela ikusi zuen. Beste askori gertatu zaizkienak.

Bainan ondorio hauek ekarri duten iskanbila euskaldunontzat inoiz ezagutu gabea gertatu da. Diputatu bat jo dutelako, Martin Villaren dimisioa eskatzeraino iritsi dira. Baita ere, berehalako ikerpena muntatu da guzti hori buruz neurriak har ditzaten. Pozten gara neurri demokratiko hauekin ! Bainan, beste edonorri horrelakoak gertatzen zaizkionean zer egin eta zer esaten dute Parlamentari hauek ! Euskadin, eta konkretuki Donostian, azkeneko zaurituei buruz hitz egiterakoan PSOEkoek gogorki kondenatu dituzte manifestapenak probokazio bat direla esanez. Hemen hilak izan ditugunean, ere, ez dute inoren dimisiorik eskatu, eta beretariko bati zerbaít egin diotenean, estatu guztia mugitu dute. Hemen dago beren sozialismoak eskeintzen digun gizon guztien arteko berdintasuna.

Navarra, viejo reino hispánico,
tiene su lugar en las páginas de la historia
no sólo española, sino europea.
¿Dónde estaba Euzkadi cuando
los navarros derrotaban a Carlomagno en
Roncesvalles,
o cuando rompían cadenas en Las Navas,
o cuando iban con los Teobaldos
a las Cruzadas?

IBILADIRAREN ZAIN. Iruinea osoa espainol bandrez josita iratzarri da. San Jorje eta La Milagrosa hauzoetan, Navarrería kalean, Udalan, hiri-sarreran Gipuzkoatik etorriaz, eta beste zenbait lekutan. Ondoan "Viva España" "Viva Navarra Foral" eta "Viva la policía" ugari jar-tzen zutelarik. Horrekin batera honelako pan-fletoak erruz banatu dira.

Al grito de Gora Euzkadi Azkatuta
quemamos nuestros símbolos patrios e hieren
nuestros sentimientos más sagrados.
Pretenden borrar hasta el nombre bendito
de Navarra.
Pero no lo conseguirán
a pesar de la quinta columna de traidores
que pretenden minar nuestra resistencia.

EUZKADI NO EXISTE. Hala esan digute, azpergarriki, UCDko nafar parlamentariak, Jaime Ignacio buruan dutelarik. Pedro Pegenaute ere-na-far deputatua-azalpen bat eman behar izn du, haren euskaltzaleasuna zela-eta. Bitartean ikurrina eta euskal berezgarrien aldeko burruka, bene-tako demokratizatze baten aldeko burruka, gotor dirau: Lizarrako festetan bandera espainola hibaitara joan omen zelazebait gazte atxilotu zu-ten. Tafallan "El empuje" —delako laguntaldearen batzordeak dimititu zuen "festak apolitikoak behar baitute izan" eta laguntalde horren bazkideak, egin zuten izkribuan-maioriaz onhartua- ikurrina jartzea eskatzen baitzuten.

Halaz ere ez dira burruka horik oraino izandako gogorrenak. Burladan izan da, nonbait alkatekeria famatuena. Burladako Udalaren pleno batetan, herriko festak hurbil zeudelarik, euskal banderaren jartzea eztabaidatu zen. Bi konzejal, Arrarás eta Sorbet ezetz, beste bat, Moreno baietz, Gongora, azkenik zuriz, eta Gurra alkatea ezetz bozketan atera zelarik ikurrina ez da ofizialki jarria izan Burladan. Ikurrinaren alde agertu ziren-eta-dira, osterá, Burladako "Hauzo Elkartea", "Beti Lagun"-delako mendizaleen elkarteá, "Euskalherria" lagunelkartea eta "Esla-va", "Basaburua" eta "El Robledal" elkarte gastronomikoak. Alderdi politikoei gagozkiolarik, Burladan lehengo hauteskundeetan botu gehien atera zituztenak, behinpein, alde ageri dira garbiki: ORT, PTE, PCE, EMK, EKA, LKI, LC, EIA, PNV, UNAI, FDI. Sindikal eta gazte erakunde-ak ere: CSUT, SUN, USO, UGT, CCOO, LAB, batetik eta UJM, EGG, JCR eta GKL bestetik. Alkatea ez da sobera arduratu eta publikoki dekla-ratu du hatzez aukeratua dagoela, Burladako udala ez dela antieuskaltzalea eta bost axola zaiola jendea uhukatzea ikurrina ez jartzearen.

EUSKARAREKIN GOGOR. Uda honetan, Euskal Herriko hainbat lekutan, Lekaroz, Gabiri, Donapaleu, "Corazón de María", baserrietan, etabarretan, ehunka lagun egon dira euskara ikasten.

Ikasketa hauen antolaketa, urtean zehar euskara irakasten dutenen esku egon da. Kasu gehienetan, 22 egun iraun dute, egunean 5 edo 6 ordu sartuz. Bai baserrietan, bai ikasketa hauetan egon direnak, oso gustora daude, benetan dnebora apro-betxatu dutelako; emeki bainan euskaraz hitz egiten hasi direlako.

Euskarak horrelako bultzadak behar ditu. Egunero ordubeteko klasea emanez, ez da behar bezala ikasten; batez ere hitz egiten. Honetarako giro egoki bat behar da, inguruak lagundu behar du. Bestela betiko biziora erortzen da: erderara. Gogor eta aurrera, benetan beharrezkoa bait da euskara indartzea.

Monzon eta estrainatu guztiak presente.

Ukabilak hertsirik, "Eusko gudariak gara..."

Catalunya izan zen aintzindari.

izango zituen zubitik pasa behar. Pentsa horrenbeste milaka pertsona handik igaro beharra zer den. Txorabioa egindakorik izan zen noski. Eskerrak, haseran behintzat, umorerik ez zen falta, nahiz eta ia jendea hasia zen protestatzen eta engainatua sentitzen. Llano jaunak entzun ahal izan balitu bere pertsonaz esaten zirenak... Eta antolatzaileen eta toki hartara joatea onartu zuten alderdiei buruz ere kritika gogorak entzuten ziren. Ez zen gutxiagorako, egia esan.

Hala ere, desahogorik haundiena gainetik zebiltzaten helikopteroei oihu egitea zen. Eta beste pixkat goxatzeko eskerrak "taberna." eta "jatetxe" gehiago bagenuen: CSUTena, ESEIrena, EIArena, HASIrena, noizbaiten iritsi ziren LKIn oilaskoak, e.a.

Iruinera...

Munduaren azkena zirudien toki hartan izan ziren interbetzioak: kolumnatako gose-grebalariena, Izko eta Mozonena, e.a. euripean. Gertakaria inportantea zen dudarik gabe: Tupa eta Mendizabal ez beste estrainatu guztiak han zeuden. Baina mila oztopo medio zirela eta jendea itzultzen piskanaka.

Iruinera joan nahi zuen jende mordo batek Orkoienrutx jo zuen. Baina laster itzuli behar ere, goardizibilak atzetik zituela. Inoiz gomazko balak eta kezko bonbak ukitu gabe zeuden herri haiek probatu zituzten ongi pitxi hoiek. Arazuriraino eta gero iritsi ziren goardizibilak, karreteraz eta zelaietan zihoan jende guztia Orobiala aldera uxatuz, aldi berean beste multzo bat oraindik bilkurako zelaiean zegoela. Gero berriaz, Ororbiara ere heldu ziren "ordenazaintzaileak".

Amaiera, Ororbiatik beherako auto ilada etengabea. Zortzirak aldera Iruineruntz zihoaztenek sartu ahal izango omen zuten, baina hamaikak arte heldu ezinik egon ziren baten batzuek.

Atzeak erakusten du...

Ibilaldia eta batipat azken egun hau zer izan diren ikusteak merezi luke azterketa sakon bat. Izan ere, esperientzia berriak bait dira nahiz eta normalean eta sarritan izaten ditugun mobilizazioekin lotuak egon. Uste dugu pixkana aterako dela guztion artean balanze baliagarri bat. Baina badira dagoeneko punturen batzu argitu daitezkeenak, Adibidez Ibilaldiaren antolatzaileen jokabidea. Lana egin dute noski, baina "personalismo" eta "protagonismo" guztien gainetak zeudela deklaritzen zuten hauek, Ibilaldi guztian zehar izan dituzte iskanbilak batzuekin eta besteekin.

Donostian hasi ziren, feministekin. Harrez gero, Ibilaldia pasatzen zen herrietatik zenbait berri etortzen zen: konsigna "ofizialestatik" at zeudenak ez zituzte-

Sarasketa, Sueciatik itzulirik.

Hilabete t'erdiz Euskal Herrian zehar.

DEPENDENTZIA izan da. Eta bukatze-ko, igandean bertan, kolumnetako gosegrebalariek Ibilaldiaren sekretaritzaren "baimenik gabeko" agiria irakurri behar izan zuten.

Gobernadoreari kaso egiteagatik

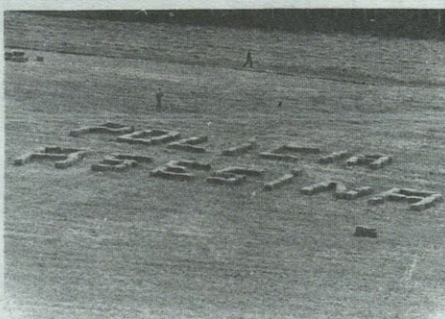
Bestalde, azken bilkura hori toki hartan egitea derrigorrean onartu behar izan zutela diote Ibilaldiaren antolatzaileek. Kolumnek larunbatean, azken orduan, beste erabaki bat hartu bide zuten: Iruinean gelditzea. Gero ez zen hori bete. Eta egia esan, uste dugu ez zela askoz okerragoa izango. Poliziekin burrukak izanen ziren, baina berdin gertatu zitzaigun Ororbian ere. (Gobernadoreak ongi jo zigun adarra). Jende asko Iruinera sartu ezinik gelditu zitekean, baina Ororbiara ere ez ziren guztiak iritsi. Eta bestalde, Ororbia, Arazuri e.a. herri txiki haik, pakean utziko genituen, festak izorratu zizkien inbasio hura gabe. Iruineak, aldiz, honelako "inbasio" bat askoz ere aisago

Aldizkari honekin anunziatu zen Ibilaldia.

la onartzen, e.a. Durangokoaren ondoren atera zuten agiria, benetan neurrigabea izan zen.

Iruineko bilkurarako alderdiekin harremanak izaten hasi zirenean, KOMUNISTEN LIGA, KOMUNISTEN BATASUNA, LAIAZ EZ, IRAULTZA TALDEA, GAZTERI KOMUNISTAREN LIGA, GAZTERI ABERTZALE IRAULTZAILEA eta EMAKUME ASKATASUNAREN MIGIMENDUA bota egin zituzten, autonomi estatutua beste opzio batzuen arteko bat zela zioten, hots, independentzia eta autodeterminazioa ere hor zeudela, eta aukera guzti hoiek eskaini behar direla. Baina antolatzaileek ez zutun berdin pentsatzen, ez. Hala ere, gai honi buruz Ibilaldi guztian zehar eta azken egunean entzun den oihu bakarra IN-

Helikopterotik ikus zezaten oihua entzungo ez ote zituzten susmoa bazen eta.

asimila dezake, bai bait du nahikoa toki eta zerbitzu jende mordo hartzeko (ikus bestela zenbat jende biltzen duen Sanferminetan). Beraz, ez ote zen hobe dimisioa eskatzen zaion Llano jauntxoaren esanari kasorik egin gabe Iruinean biltzen saiatzea?

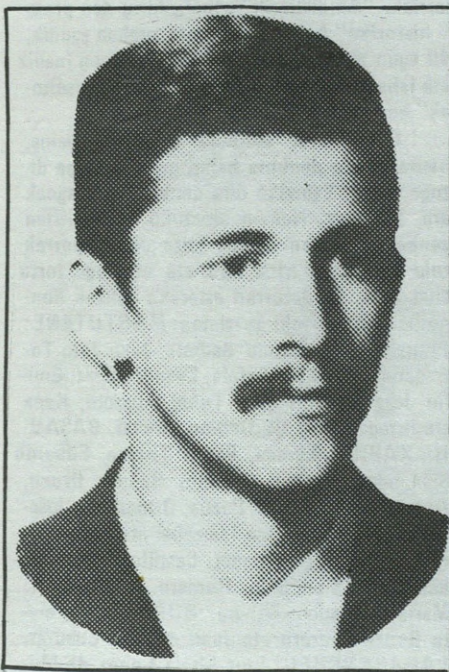
ELIXABETE GARMENDIA

Argazkiak: EGIN eta ARTURO.

herriak ez du ahaztuko...

Batzuek diotenez, demokraziaren distirak argitzen ari dira gure inguruan. Nahiz eta oraindik ez gehiegi nabaritu, aurrerako zenbait pauso eman ditugula egia da. Baina ezin dugu pentsa garaipen hauek "erregalatu" egin dizkigutela. Herriak lortu ditu, burruka gogor, latz eta odolgarriaz.

Gaur hemen gogoratzen ditugun "IHARRA", "MONCHO", NORMI Javier Verdejo eta JEXUS MARI ZABALA burruka horren adierazpen mingarri batzu besterik ez dira. Beraiei zor dizkiegu aurrerantzgo pauso horik; beraie eta ez inongo agintariri. Eta Herriak eskatuko dizkie "b-har den horiei" kontu latzak, burrukalarri hauek esijitzen duten bengan-tza aurrera eramanez.

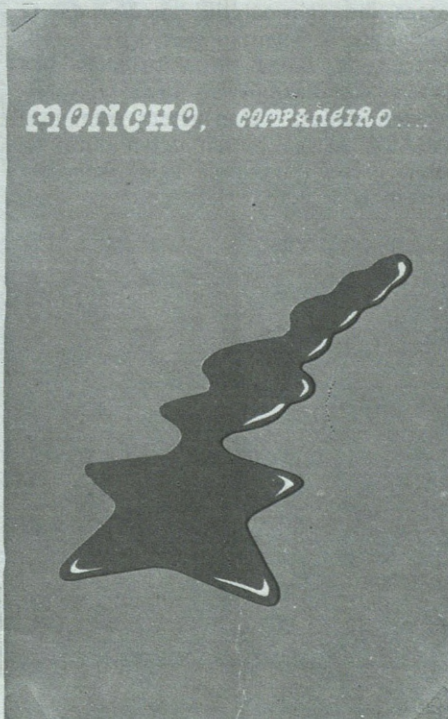
JUAN ANTONIO ARANGUREN MUXIKA "IHARRA". - 1972ko Irailaren 20ean Urdazubiko mendietan hil zuten. Militar ekintzetan sartuta zegoela eta, polizia bere atzetik zebilen. Ipar Euskadin politik babesa aurkitzeko asmoz, bera eta lau kide gehiago mugaz beste aldera pasatzera abiatu ziren. Autoaren barruan zihotazaz, bide batetik bestera sartzerakoan goardiazibilarekin topo egin zuten. Tiroteo bat sortu zen eta "IHARRA" bertan erahila izan zen, bere kideak ihes egitea lortu zutelarik, nahiz eta goardiazibilak, mugak kontuan hartu gabe, beren atzetik karraitu.

"IHARRA"k 21 urte zituen herio-

tzak bereganatu zuenean. Bilbokoa zen jaio-tzaz, eta Deustoko Unibertsitateko ikaslea. ETAko militantea izanik, erakunde honen "Kultur Frontean" lan egiten zuen.

XOSE RAMON REBOIRAS "MONCHO". - 1975ko Abuztuaren 12an Ferrol-en hila. Bera eta bi kide zeuden pisoa polizia lokalizatu zuen, 350 "gris" eta BPSkoak inguratuz. Harma berak bakarrik zuenez gero, bere kideari ihes egiteko denbora eman zien. Bi ordu eman zituen polizia Moncho suntsitzen.

Galicia-ko Dodro (Padron) herrian jaioa zen U.P.G. Unión do Pobo Gale-

go-ko militante hau, 1950ko Urtarrilaren 19an. Bere gurasoak nekazariak ziren, eta ogia irabazteko kalera jeistera behartuak ikusiz, Vigo aldera jo zuten. Aitak itsasotz an lana aurkitu zuen eta ikasle denboran bere gurasoen tabernatxoan lan eginez aritu zen "MONCHO". Gero "Asteleiros Barrerairas", "Alvares", "Astano" eta "Intelsa"n lan egin zuen.

UPGko "Frente Cultural Galego"ren sortzailea, 73-74an "Unios de Traballadores"en sortzaileetako bat da. Bere militante kideek diotenez "Comprendendo a necessidade da violencia pra defender as conquistas populares i eliminar o poder do fascismo imperialista: MONCHO entende, con outros companheiros, un novo método de loita en Galicia: a loita armada". 1975ko Apirilaren U.P.G. E.T.A. eta P.S.A.N. (P)ren arteko deklarapen baterakoa izenpetu zen. Burruka erabaki hauk aurrera eraman nahiean zebilen hil zutenean.

M. NORMA MENTXAKA. 1976ko Uztailaren 9an "Sardina Festa"ren ondoren erahila izan zen Santurtzin. Festa bukaera bezala Amnistiaren aldeko manifestapen bat egitea erabaki zuten. Madariagaren plazatik irten eta Mendizabal Kapitanaren kalerarte, ordena erabatekoa zelarik. Manifestapena bukatzen ari zelarik, Mendizabal Kapitanaren kaleen sartzen hasi zirenean, goardiazibilak indarrak azaldu zitzaizkien. Une honetan, paisanoz jantziriko lauzpabost gizonezkoak manifestapenari eraso zitoten. Hotzikara sortzen duen balantze izugarria, 45 urteko emakume baten erahiltzea izan zen, beste zaurituak at iutzirik.

"NORMI" hiru semeren ama zen. Arrain saltzailea. Bere "bekatua" amnistia eta askatasuna eskatzea izan zen.

JAVIER VERDEJO.— 1976ko Abuztuaren 13an erahila. "Joven Guardia Roja"ko militante hau, beste zenbait militante-kiderekin batera, Almeriako kaleetan pintada batzu egitera abiatu zen. Plaia inguruko kaleetan pintatu behar zuen bere taldeak. "PAN, TRABAJO Y LIBERTAD" izan behar zuen lehenak. JAVIER pintatzen hasi zenean linterna bat atzetik pizten ikusirik, bere kideak "corre Javier!" oihukatu zioten. "Alto!" eta tiro baten soinuaren entzun ahal izan zuten ihesiz zihozela. Gaueko 12ak eta laurden ziren.

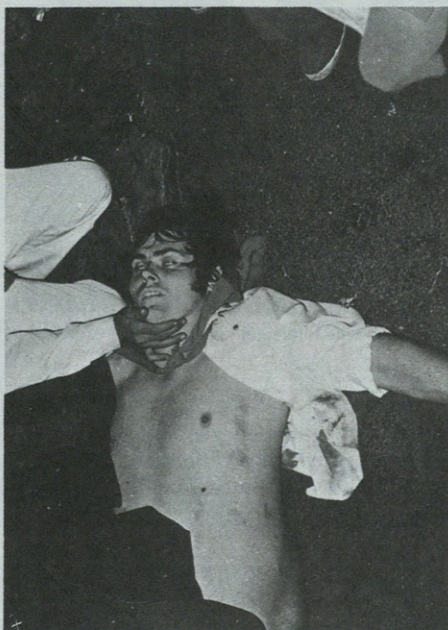
JAVIER-en gorputza goizeko bostetan iritsi zen etxera. Lehenik goardia-zibilek guraosak abisatu zituzten, alondora berri bat eskatuz. Hurrengo goizean hondartza gainean JAVIERen odola nabari zen.

Hemen sortzen dira kezkek, zeren eta bere kideek esaten dutenez Javier ez zen plaia alderantz abiatu, kontrako kaletara baizik. Han ateak itxita aurkitzen dira geroztik, eta "se alquila" deia ikusten da bertan. Dirudienek, ofizialki ez dute inolako interesik egia jakin arazteko. Baina bere kideek eta herriak garbi azaltzen dute bere nahia "JAVIER, HERMANO, NO TE OLVIDAMOS".

JESUS MARI ZABALA ERASUN.— 1.976ko Irailaren 8a zen. Gogoratzen dugu! Hondarrabiako jaiak. Jai eguna amaituz zihuan hartan Bar Itxaropena ingurutik eta Hotel Concha aldera berrehunen bat lagunek osatutako manifestazio bati hasiera eman zitzaion. Ez zen gertaera

berria, festetako lehenengo egunetan ere horrelako manifestazioak prestatu bait ziren eta ez zen ezer gertatu. Oihurik ugarrienak "Pertur Askatu", "Presoak Kaleratu" eta "Amnistia" ziren.

Halako batetan deihadar bat entzuten da! "polizia!" eta jendea korrika ha-

si. Hondarrabiako kale nagusiak bi aldetatik hartuak zitzuten, goardia-zibilek eta armadakoek. Kontxita taberna parean gazte bat, korrika, goardia-zibila atzetik zuela. Gaztea, ihes egin nahirik, Ana Mari dendera inguraturik Txantxangorri kale artetik abiatzen da. Baina bizpahiru metrotara zegoen goardia-zibilaren tiroz zerraldo erortzen da eta beren arteta eramaten. ZABALA gaztea bertan uzten dute; ez zioten ezeren jaramonik egin. Animalia balitzan..●

M.P.A.I.A.C.—EKOAK

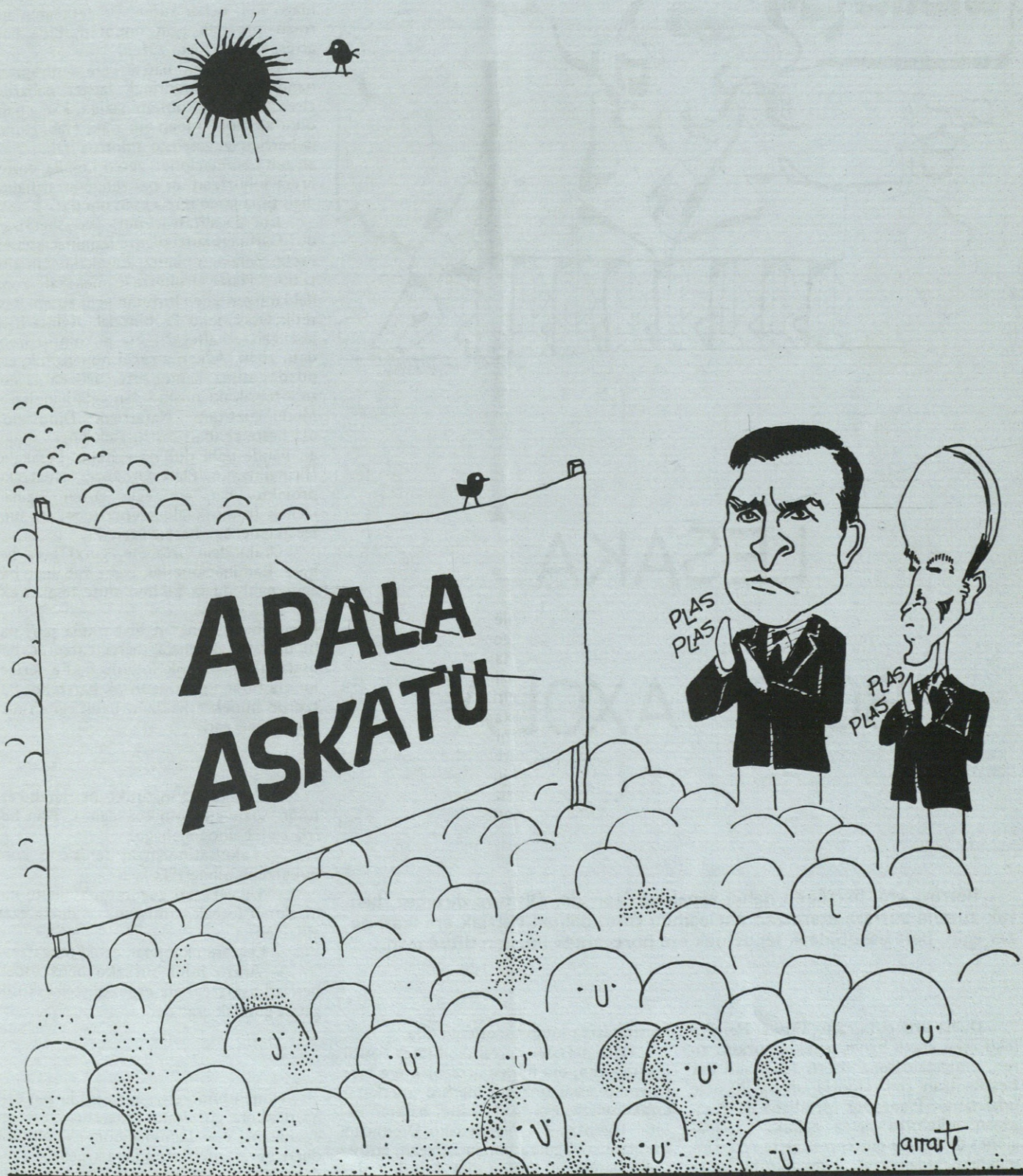
"ESTRAINATURIK"

Jakin dugunez, MPAIC-eko 7 preso "estrainatuak" izan dira. Espainiako espetxeetara pasa dituztela eta Canarias-eko zenbait alderdi politiko eta erakunderek agertu du bere haserreare. Zazpi preso hauk gose greba luze bat aurrera eramaten aritu dira. Amnistia besterik ez zuten eskatzen. Suarezen gobernuaren erantzuna lehen aipatu duguna izan da. Beste 7 preso gehiago — egunkariak diotenez— ditu MPAIC-ek Canarias-eko espetxeetan.

Konturatzen garenez, Canarias-ek eta Euskal Herriak badute zenbait antza. Larenaren askatasuna behin eta berriro eskatzen da manifestapen guztietan. Suarezen gobernuak gomazko pilotaz eta kezko bonbaz erantzun du orain arte. Blanco Chivite-k ere baditu itolarriak. "Amnistiarik" gabe gelditu den preso "historiko" bakarra hau gose, greban egonik, 40 egun zigor geletara eramana izan zen (nahiz eta lehenago irten) funtzionario bati "insultak" botatzeagatik aldizkari batean...

Demokrazia denbora iritsiarren baina, hauteskunde denbora baino preso gehiago ditugu. Lasai. Etorriko dira denbora txarragoak ere, diotenez. Hemen aipatuko dugun listan zenbait presoren izenak falta dira. Oporrak toki guztietara iritsi dira eta ez dugu lortu ahal izan. Ea datorren asterako gauzak konpontzen diren toki guztietan: MARTUTENE: Franzisko Aldanondo Badiola, Juan Jose Torregarai, Jose Luis Artola, Leandro Diaz, Emilio Jose Olivares, Jon Tuber Abasolo, Kepa Undirraga eta Luis Ramon Arenal. BASAUR: XABIER Larena, Pedro Trueba, Eduardo Menendez, Fermin Lozano, Ramon Oruen, Anjel Serna, Ruiz de Pozua, Ormazabal, Joseba Egiraun, Iñaki Iza Ibaizabal eta Jexus Lorenzo. IRUINEA: Miguel Castillo, Jexus Zabala eta Fernando Romero. CORDOBA: Mariano Blanco Chivite. BURGOS: Carmelo Bouza Ladrero eta Juan de Dios Cuadras. CARABANCHEL: Luis Maria Lopez de Muñain, Luis Fernandez, Joseba Esnal, Jose Antonio Galparsoro, Juan Mari Wangeneberg, eta Santi Urzelai. Azkeneko bost hauek, Maria Illaramendirekin (YESERIAS) "auto de procesamiento" izana dute. "Terrorismo y tenencia de armas y explosivos" agatik akusatuak daude, 25 miloi eskatzen dizkietelarik.

Beraiek ukatu egiten dute, eta ez dute firmatu, noski. BAIONAN: Iñaki Grazia eta Hilario Urbizu. BEAUMETTES: Mikel Apalategi.

LESACA BOST AXOLA

Berriro ere, herriaren nahia zapaldua izan da. Ohitura dutenez, heurak zutena aurrera ateratzen ahalegindu dira, baina herriak ere ikasi du zer egin, bere eskubideak lapurtuak eta bortxatuak ikusten dituenean.

Duela urte gutxirarte, Euskal Herriko leku asko arazo handi batekin aurkitu ziren, emigrazioarena. Herri hauetako bat Lesaka izan zen. Honela, duela 20 urte udaletxeak Planeadqs Metalicos de Pasajes-en eskeintza berea eginik, Laminaciones de Lesaca empresa egiten da. Honetarako, udaletxeak 2 miloiko bultzada ematen dio. Ordainez, enpresarioak lehenengo 10 urtetan, gutxienez 200 lesakar

kontratatzeko konprometitzen dira.

Entrepresaren errentabilitatea garbi ikusten zen, eta honen arrazoiak ere bai: lanerako esku ona eta merkea, merkatal erraztasunak, eta maila handi batetan estatutal laguntza eta Nafarroako Diputazio Foralarena. Egoera honen aurrean, enpresa handitzen hasten dira; lurrak desjabetuz, bidexkak desagertuz, etab. Bidexka hauen desagertzeak, — batez ere bate-

nak— izugarriak ixkanbila sortu zuen Nabaz hauetako baserriarren artean. Hau-ek bide bat zuten herriko joan-etorriak egiteko. Hau moztuaz, kilometro bat gehiago ibili behar zuten. Udaletxearen aurrean protesta egin ondoren, bide hau errespetatzea lortu zuten.

Beste maila batean ere, enpresa handitzaileen ondorioak laister nabaritu ziren: zaratak, kontaminazioa, karga handiko kamionen joan-etorriak, etab. Honela herrian izugarriko amorrua irabaziz joan zen Laminaciones, zeren Lesaka, enpresa bihurtzen ari baitzen (arrai haundiak tipia jaten duela esan ohi da):

Eta legalitatea, nork errespetatzen du? Garbi erakutsi digute Laminacionesek ezetz. Zelaingo planta, Lesakako Hirigintzako Plan Orokorra-k nekazal zona deklaratzeko lurretan egin zuten. Bestetik, Osasuneko Probintzial Agintaritzak jasangaitz, kaltegarri eta pozointsu izendatu zuen. Azken arrazoi honengatik, eta pozointasuna kendu arte, debekatua dute —teorikoki noski— lantegia handitzea. Modu guztitara, Nafarroako Diputazioa eta beste zenbait instituzioek ongi zainduak daude nahi dutena egiteko. Lesakako Hirigintzako Plan Orokorra aldatzeko proiektu bat ere egin zuten, baina izenak bakarrik aldatzen zituen, eta funtsean lehenago bezela utzi.

Orain dela urtebete, gutxi gora behera. Laminaciones-ek beste zabalpen bat egin nahi duela jakiten dute lesakarrak.

Planta berri honetan bi baskula jarri nahi dituzte. Berehala, herri batzorde bat osatzen da, batetik intentu hau aztertze-ko eta honen gain neurriak hartzeko. Batzorde honek eskakizun hau egiten dizkio udaletxeari:

— Lesaka eta inguruko herrietako estudio sozio-ekonomikoa egitea, Plan berria egin baino lehenago.

— Fakultatiboentzat lehiaketa konkordatze oinharriak jartzea.

— Udaletxeari gogoratu, aplikatu nahi duten legeak, funtsean, ez duela ezer aldatzen.

— Legearen kanpoak osoki mugatzea.

— Arazo honi buruzko berri osoak herriari agertzea, eta espezialisten eskutik gauza guztiak argitzea.

Honen ondoren, gauza isildu zen baina denbora gutxirako. Abuztuaren lehen egunetan, eta Laminaciones-ek ohitura duen bezala, herriari adierazi gabe, eskabadora eta beharrezko tresna guztiak sartu eta zabalpena egiten ahasten dira. Herriarrek berehala erreakzionatzen dute eta

Asanblada bat egin. Bertatik udaletxera joan eta alkateari garbi adierazten zaio zein zen herritarren kezka eta neurriak hartzeko. Era berean, informaziozko lana aurrera eramaten da. Pleno batean, obra geldiaraztea erabakitzen du herriak, eta hau adierazi zitzaion Capelastegi jaunari, Laminaciones-eko zuzendari gerenteari. Egun batzuez lana gelditzen da, baina 23a baino lehen berriro ekiten diote. Herriak hau hile-hartze bezala ulertzen du. Leporaino zeuden eta egoera honetan, erabaki gogor bat hartzen ez badu, udaletxeak, denuntzia sartuko diela adierazten zaie.

Ez aguzailari, ez alkateari ez die kasurik egiten. Alternatiba bakar bat gelditzen zaio herriari: berak joatea eta honela egiten du. Herri batzordeko batek biolentzia gabe joan zirela azpimarratzeko esaten zigen, bakean uzten ditutenean, babez egiten ditugu gauzak. Eta honela lana geldiarazten dute.

Egun berean, herri asanbada bildua zegoelarik, alkatea eta konzejala agertu ziren berri alaitsu batekin: "Por grave desacato a la autoridad local, si no cesan inmediatamente las obras, se les denuncia al Juez de Primera Instancia de Pamplona". Asanblada bukatu ondoren, Laminaciones-i eta obretako kontratistari adierazten zaie. Halere, hurrengo egunean lanean jarraitzen dute. Honela, prozesua martxan jartzen da. Capelastegik, azkenik obra geldiarazten du. Udaltxeko Plenoan txaloak jo ziren herriak irabazi zuela jakitean; bailara osoan entzun ziren eta beharbada jauntxoaren baten belarritara ere iritxiko ziren.

Bainan oraindik gauza ez dago oso garbi. Herri batzordeko batek esaten zigen bezala, Laminaciones-ek benetan behar badu planta berri hori, aurrera jarraituko du. Modu guztietara herriaren kontzientzia eta indarra gogoan izan beharko ditu. Ez dezatela pentsa beldurtuak geratuko geranik. Behin irabazi dugu, eta hau esperientzia positibotzat daukagu.

Eta burruka honetan, non egon dira lesakar adin nagusidun gehienak? Esaten zigutenez, gazteak, eta tarteka adin nagusidunenbat agertzen zen asanblada eta beste ekintzetara, bainan hau gutxi izaten ziren. Erantzuna ere beraiek ematen ziguten: gehienak Laminaciones-en egiten dute lan, eta horrelako ekintzetan parte hartzeak, arazoak sor liezazkiekete (mehatxuak, despidoak, etab). Eta beldur hau jakinezkoa da, lehenago ere, antzeko neurriak hartu ohi izan bait dituzte. Harma hau erabiltzeko prest egoten dira. Modu guztitara, konklusio gisara hau esan genezake: herria bezalako harmarik ez dagoela proposatzen denean nagusi guztiak irabazteko, nahiz eta instituziorik indartsuenak izan. Euskal Herriko herri guztiak har dezagun esperientzia hau.

nuklear zentralak suarezentzat

Abuztuak 21, igandea. Manifestapen bat egin zen San Vicente de la Barquera herrian. Asturias eta Cantabria osoaren la-guntzaz; autobus asko joan ziren. Manifestapena nuklear zentralaren aurka egin zen. Electra de Viesgo enpresak Santi-llan-en erakiki nahi du; herritik bi kilome-trotara. Manifestariak ugari izan ziren; an-tolatzaileek ezin kalkulatu. Herritik Santi-llan-era bitartean manifestatu ziren. Zen-trala Cantabrian itsas-ertze aparta batetan jarri nahi da.

Gehien entzun ziren oihuak hauk zi-ren: "Trabajo si, nucleares no", "central nuclear a consulta popular", "centrales nucleares a las fincas de Suarez", "Yanke-es, cabrones, tragados los neutrones", "ni grises ni sociales, ni centrales nucle-ares", "Recursos naturales y no nuclea-res", "la emigración no se va con neutro-nes", "donde estás escondidos, diputa-dos elegidos"? "Asturias y Kantabria, a luchar contra la nuclear"...

Hau izan da hirugarren herri mobili-zapena, zentral horren aurka. Lehenengo manifestapenean herritarrak Santillar-erai-

no joan ziren; eta hantxe herrikoi meri-enda bat egin zuten. Bigarren manifestape-na Apirilaren 16-ean izan zen.

Hirugarrenean, "afekatatuak batzor-deak" ezin zuen manifestapenerako bai-mena eskatu. Ez duelako batzordeak ju-ridik nortasunik. Horregatik, alderdi poli-tikoei esan zieten baimena eskatzeko. Ko-munikatua 11 alderdi eta erakundek fir-matu zuen. Alderdi politikoak ez dira problemaz arduratu urtean zehar. Bainan manifestazpenean bandera eta pankartez bete zuten dena. Manifestapenaren hasiera hamabost minutu atzeratu zen. Alderdi guztiak hasieran nahi zuten eta...

Konzentrazioa mitin batetan bukatu zen. Antolatzaileek hitz egin zuten. Ber-tan manifestapenekin segitzeko asmoa ja-kinerazi zen. Horrela "Electra de Viesgo" eta multinazionalen interes pribatuak fre-natzeko. "Nazional Energetik Plan"-a de-segitea esijitu zen. Beren erregioa atuto-baliatzen bait da energia kontutan. Ez du behar, ba, zentral horik eraikitzea.

atxaga, izagirre, saizarbitoria eta sarasola, euskal parlamentariaren amarekin (x) kaineria hautsi-aren ondorioak konprobatzen.

madrilen pepinoak merke

Hemen azpian zinatzen dugunok, erabateko akordioaren ondoren, astero Zeruko Argiako bazter honetan agertzea erabaki dugu, bakarka nahiz taldean. Baina, nork hasiera eman lanari taldetasuna galdu gabe ! Elkar lan batekin aurkeztea pentsatu dugu.

Zenbait proposamen (interesgarriak, haatik) baztertu ondoren, euskal politikoen (eta ez ahanztz, denok gara poltiko) dimentsiorik humanoenaren bila zuzendu gatzazkio geure gaurko pertsonaiari: euskal parlamentari baten ama.

Zergatik euskal parlamentari baten ama? Ama, denifizioz (Sergio Finzi, "Le père anal", Psychanalyse et politique, Seuil) esentzia bera delako. Bestalde, nork ezagut dezake edozein gizonen (eta areago politiko bada) alde guztiz humano hori, ema batek baino hobeki?

Telefonoz egin dugu zita: "bai, baina ez baitakit nik ezertxo ere politikaren gainean". Lasaitu egin dugu guri ere ez

zaigu politika interesatzen.

Kazetalarik karnetak erakutsi behar izan dizkiogu atezainari. Carga máxima 3 personas. Bernardori tokatu zaio oinez. Paretsu heldu gara baina bizpahiru minutu, egin behar izan ditugu arnasa bere onera itzul dakion. Bernardo, tabakoak eramango hau...

Zalantzan, elkarri begira, tinbrea nork joko urduri. Ama bera azaldu zaigu

tinbrea jo gabe. Bernardo, eztul hori.

— Zu ahal zara Amatiño?— Koldori, gaurdasola hartzen diolarik. Adin indefinitu bat ile grisetan, beltzez jantzia, ibilera pizkorra.

— Esan dizuet ba, politika gauzetan ez dakidala ezertxo ere— aulkiak eskainiz.

Guztiok buruan dugun galdera bota du lbonek:

-- Zein da zure semeak esan zuen lehen hitza?

Amaren irrifarra nostalgikoa da; semea bidaia parlamentario arriskutsutan ikusten duen eta haurra berea eta berea bakarrik zuen garaiaz oroitzen den amaren irrifar nostalgikoa.

-- Kaka, edo egia esateko, eta hemen ageri da dagoeneko nere (diminutibo maitekor bat erabiltzen du) seme maitearen elokuentzia parlamentarioa, kaka, kaka, pis.

Z.A. Aldaketarik somatu ahal duzu semearengan parlamentari izendatu zutenez geroztik?

Ama. Zer esango dizuett ba, ingurukoak gehiago aldatu gara, bera baino, igual. Lehen, jan nahi ez zuenean edo, errita egiten nionean, ba, horixe, seme bati errita egitea besterik ez zen; orain berriz, herriaren errepresentate delarik, nolabait ere zigortzen badut, herriari errita egiten diodala iruditzen zait.

Z.A. Irakurtzen ahal du?

Ama. Denborarik ba ahal du ba gizarajokak? Orain ez, baina lehen izugarri. Hor du bere gela liburuz betea, ikusi nahi baduzue...

Alboko gela batera eramaten gaitu. Euskal etxearen ezaugarria zen koarto iluna izandakoa noski. Kotsola gainean, Salgari, Martin Vigilen "Una chabola en Bilbao", Becquer "Rimas", Dumas "Los tres mosqueteros", Labastiden "Jóvenes perfectos" eta L. Screminen "El vicio solitario", "Suecia, paraíso o infierno", R. Schakleren "Cómo triunfar en la vida" eta "Assimil francés" dira gure memorian gelditu diren izenburuak.

Z. A. Euskaraz ba ahal daki?

Ama. Baietz uste dut.

Z. A. Ba mitinetan eta halakoetan ez zaio entzuten.

Ama. Eske horrelakoetan hitzegiteko, edo irakurtzeko eta izkribatzeko, euskara konplikatu da.

Z.A. Beste batzuek ikasi dugu ba -- Berrirori ere Ibon eta bere espekulazioak.

Ama. Bai, baina zuek ez zarete parlamentariak. Parlamentari bat problema inportanteagoak konpontzeko dago. Eta noski, egunak hogeitalau ordu.

Z.A. Zeintzuk dira problema horiek?

Ama. Nondik hasi ere... Problema guztiak nahi ditu bere gain hartu. Urrutirago joan gabe, hemen gaude urik ez dugula. Hasi ziren hauzokoak kaineria konpontzen, baina gure semeak ezetz, horretarako zeudela Parlamentoa eta Euskal Parlamentariak...

Z.A. Ur pizka bat emango ahal zenidake? (Ramon honen sena poliziakoa la hostia da).

Ama. Sentitzen dut ba, baina oraindik ez da uraren kontua konpondu, baina ez tla izango nere semea ahalegintzen ez delako horregatik.

Z.A. Bukatzeko, anekdotaren bat?

Ama. Ez dakit anekdota bezala balio duen, baina nik beti jakin edo somatu nuen, farra egingo baduzue ere, haurdun nengoelarik sahelean nuena apaiza edo parlamentaria izango zela. Ez dakit, mugitzeko forma, zerbait. Eta hala gertatu.

txikitandik somatzen zitzaion.

Z.A. Zer nahi zenuen gehiago, apaiza ala parlamentaria izatea?

Ama. Begira, galdera horixe egiten diot neure buruari eta ez dut erantzunik aurkitzen. Beti esan ohi da Jainkoak zeruarekin premiatzen dituela apaizen amak. Zeruko Argiaren orriak aprotxatu nahi ditut eskari bat egiteko. Orain artean apaizen probilegio hori euskal parlamentarien amei ere emateko.

Berrirori kalea. Eguzkiari eskaintzen dizkiogu euritokoak. Ramonek Teniente Colombo gabardinaren solapak altxatzen ditu eta patrika lateral batetik Luigi Screminen "El vicio solitario" (horror, lapurtu egin du!) atereaz, deklaratzaren hasten da, lau haizetara, paseante-elektoreen begirada indeferentearen aurrean: "Es absolutamente falso que la continencia o la castidad produzca la enfermedad nerviosa que se pretende... La castidad es condición necesaria para la prosperidad de los individuos, de las familias y de las naciones; y los gobiernos, si fueran más morales, harían cuanto pudiesen para tener siempre generaciones castas y robustas..."

BERNARDO ATXAGA
KOLDO IZAGIRRE
RAMON SAIZARBITORIA
IBON SARASOLA

AZKEN ORDUKOA— Gure elkarrizketa iadanik konposatua zegoela, euskal parlamentari taldeak jakin erazi duen herri-mobilizazioei buruzko oharra irakurri dugu egunkarietan. Ea mutilak, geroa da bihar!

zeruko
ARGIA

EUSKALDUNON ALDIZKARIA

lehengo
oraingo
eta
betiko
astekari euskalduna

**HERRIAK HERRIARENENTZAT
EGINA
EUSKAL TALDE GUZTIENTZAT
ZABALIK**

HARPIDETZA

Barruan.....	1.100 pta.
Korreo batasuneko herrietan	1.300 pta.
Atzerrietako beste herrietan	1.600 pta.
Airez	2.500 pta.
Salmenta (ale bakoitzeko)	35 pta.

Zeruko Argia
Okendo 22
DONOSTIA

Jaun-andreok: astekari hau astero nahi nukeela adierazi nahi dizuet orri honen bidez.

Izena.....	
Deitura.....	
Helbidea.....	
Herria.....	
Prob.....	
Adina.....	
Ogibidea.....	
C/C. Nom:.....	
Zenbakia.....	

★ ★ ★

odol berria

Kaixo, lagunak:

Azken ZERUKO ARGIA, euskara errazean ari zaretela irakurri dut. Eta asko poztu naiz. Esaten duzue, baita nahi duenak idatz dezakeela euskara errazean. Ni idaztera animatu naiz, eta hemen duze nire lantxoak.

Irakasle bat naiz, euskara irakasten duen irakasle bat. Eta euskara errazaren behar haundia ikusten dut. Ikasleak asko animatzen dira aldizkari edo egunkari bateko berriak ulertzen dituztenean. Nire ustez, urte hauetan gertatu den desanimatzearen erru haundi bat honek izan du: euskara zaila egiteak.

Ni irakasle bat naiz. Bi urte daramatzat euskara irakasten Bilbon. Bilboko hauzo batetan bizi naiz, Errekaldeberrin. Hauzoaren izena euskalduna da, baina ez pentsa hauzoa euskalduna denik. Ehuneko 90 kanpotarrak dira, eta oso pertsona gutxi daki euskara. Baina poliki poliki gauzak aldatzen ari dira. Joan den kurtsoan, 340 ikasle egon dira gau-eskoletan.

Lan hau asko gustatzen zait, eta nire esperientziari buruz zerbait esan nahi dut. Euskara errazean idaztean jende askok irakurriko du, eta batez ere ikasleek. Horregatik animatu naiz idaztera.

Ikasle talde asko ezagutu ditut, eta niretzat mundu berri bat ezagutzea izan da. Batez ere arrazoi honengatik: nik euskara umetatik dakidalako, eta orain euskara ez dakitenekin nabilelako. Euskara ez dakitenekin, baina ikasi nahi dutenekin eta ikasten ari direnekin.

Harrituta gelditzen naiz ikasleen go-go eta ahaleginak ikustean. Ez da berdinean euskara herri txiki batetan ikastea edo Bilbo bezalako hiri haundi batetan ikastea. Herri txikietan ikasleek praktikatu ahal dute euskara: lagunekin, kalean, tabernan, baserrian, etab. Baina, Bilbon, no-

rekin hitz egingo dute? Eta nori entzungo diote euskara hitzegiten? Inori ere ez! Horregatik egoera honetan euskara ikasteak meritu haundia duela garbi dago. Euskara umetatik dakitenak ez dira sarritan konturatzen nolako ahaleginak ari diren egiten ikasle hauek.

Denbora honetan asko hitz egiten da integrapenari buruz, emigrantei buruz. Egun batetan, klasean ariketak egitean galdera hau ipini nuen: "Zergatik ikasten duzu euskara?". Ikasle baten erantzuna

hau izan zen: "Nire beste lagunekin hobeto integratzen naizelako, hobeto ulertzen naizelako". Nik uste dut hau integrapenaren fruitua dela. "Ulertze" hau ez da hizkuntza hotz bat erabiltzea. Beste komunitate bizi eta desberdin batekin erlazionatzea da, beste komunitate batetan sartzea. Nire iritzian, kontzientzia hau garbi eta sakon dago ikasle guztiengan.

Emigranteek eta beren seme-alabek salbatuko dute euskara. Beren herria eta etxea utzi behar izan duten horiek lagunduko digute herria altxatzen. Ongi etorriak gure eta zuen herrira, Euskal Herrira! Euskarazko klaseetan Galizian, Palenzian, Ceutan eta Burgosen jaio diren ikasleak daude. Hau gauza haundia da Euskal Herriarentzat. Euskal Herriak etorkizuna du. Euskal Herriaren zainetan odol berria ari da sartzen.

Beharbada euskaldun batzuk ez dute ondo ulertzen fenomeno hau. Uda honetan Bilboko talde batekin Errezilera joan naiz. Hango jende asko harrituta zegoen Bilbotik euskara ikastera joan zirelako. Egun batetan, tabernan ardo batzu edaten ari ginen. Eta tabernariak ikasle bati, muttil galdetu zion: "Baina, zuek zergatik nahi duzue euskara ikastea?". "Euskadin bizi gara eta euskaraz hitz egin behar dugu", izan zen erantzuna. Edo, baserriar batzuren komentarioa: "Euskara ikasten?" Ederra kontua! Guk oraindik ez dakigu erdararik eta! Baserrietako eta herri txikietako jendea pixka bat akonplejatuta eta beldurtuta bezala ikusten dut. Euskaldun berriok gogor eta indartsu dagoz guri, euskaldun "zaharroi" bultzatuz.

Idazlan hau amaitzean ohar bat egin nahi dut. Euskara ez da zaila. Ez da beste hizkuntzak baino zailagoa. Metodoak eta irakasleak hobeagotu behar dira. Hala ere, denok dakigu klaseak bakarrik ez direla nahiko euskara ikasteko. Non dago euskal telebista? Non daude euskal pelikulak? Garbi dago politikak zeregin haundia duela arazo honetan. Autonomi estatutua egiten ari diren politikoei hau esijitzen diegu. Hau lortzen ez badute, kalera ertengo gara, beste batzutan egin dugun bezala. Herriak euskara nahi du, eta politikoei medidoak ipini behar dituzte.

PELLO TELLERIA

TXARRANbel

Euskal Liburuak
Emakumeen Liburuak
Zurezko jostailuak

Donibane karrika, 5
DONIBANE LOHITZUN
LAPURDI

ARTISTEI ESKAINIA

IKUSI-MAKUSI. Zer ikusi? Artista pilo baten lanak. Bai. Zeruko Argiak dituen hutsune nabarienetariko bat, kultur arloan batik bat, artearena da. Halegia, euskal artistek egiten duten lan ugariatik ez dugula arrastorik ere agertzen. Eta euskal astekari den aldizkari batentzat hori bekatu mortala da. Bekatu mortal horren penitentziatzat horrialde hau burutudugu. Eta astero astero euskal artistak ikusi ahal izango dituz zu irakurle, horrialde bitxi honetan, hobeki esan, heurak eskeintzen diguten arte paregabea. Noski, artista artista orok bidalia... go horrialde hau; eta nahi eta ahal duen artista orok bidalia... Dzap ! Zeruko Argiari telefonazo bat eta hementxe eman-go dizkiogu teknik azalpenak. Eta zuri, irakurle, ikusi-makusi"n ikusle) atsedenaldi gerta dakizun sail hau...

Sortzaileon horrialdea

"Nahiz eta hiltzeko agindua eman, nik, hala ere, EUSKAL HERRIA pizten jarraituko nuke, lehen zen bezalako polita izan zedin".

Errezilgo eta hamairu urteko neska baten hitzetaz, hasiera emango diogu horrialde berri honi; ihazko hitzak dira, baita gaurko eta biharkoak ere.

Toki txiki bat egin nahi dizuegu geure aldizkarian, zeuei, euskal sortzailetxo guztiei, zeuen marrazki, grabaketa eta idazki, txirriskitu honetaz plazara daitezen.

Astero zuen bururapenak azalduko ditugu, baina, noski, gentsadezakezuenez, geu ere mugatuta gaudelarik, arau, bide batzuk markatu beharrean gaude:

– Marrazki, grabaketa eta abarrez, nahitaezkoa dugu zuri eta beltzez izan daitezen. Rotuladorez edo eta tintaz bidaltzazue, baina ez arkatzez, bestela zaila bait litzauguke argia atzea.

– Idazkiak, nahiz hitz-lauz, nahiz hitz neurtuz idatz dezakezue, eta poesian, edozein teknika erabil dezakezue: ber-soak, rima normalak, poesia libre etab. Argitara genezakeen ehiena folio-alde bat, makinaren bi espazioz egina litzateke. Beharrezkotzat jotzen dugu euskara batuan idatzirik egotea.

Bidebatez, irakasle eta gurasoei hau eskatzen dizuegu: mesedez, geuron mutiko-neskek egindako lanak nahi ditugu,

zuzenketa-rik gabe, gezurrik gabe; lagun, bultza ezazue baina ez ezazue oker haien sortzapena, alferrik ibiliko ginatela eta!

MUTIKO-NESKATOOK, idatz, marrazki ezazue beldurrik gabe, eta egiten duzuen helbide honetara bidaltzazue:

Z. ARGIA – Okendo, 22. DONOSTIA.

Zihur gaude kezka hau zabalduz dagoela Euskal Herri osoan. Hemen dituzue olerkiak eta 13 urteko mutikobatek, Patxik, egindako komikia.

MUTIKO-NESKAK, HORRIALDE HAU ZUENTZAT IREKIA DAGO. EUSKAL ARTEA JASO NAHI BADUGU, ZUEN LAGUNTZA BEHARREZKO DA !!!

NOIZ ETORRIKO DA?

ahoa garbia,
mihia trebea,
sudurra luze-luzea:
Hori zen gure Altza.
Baina egun batez,
ahoa zabaldu araziz
zomorroz bete zioten:
mihia hitzirik gabe,
sudurra apurtu...
eta ehundalako etxeak ziren
nere aurrean esnatu.
Eta txantxangorriaren
abestiek
berdin zioten: Altza

hau ahal da?
non dago aho garbia,
non?
non dago mihi trebea,
non?
non dago sudur luze-luzea,
non?

Baina ailegatuko da eguna...

Ehiztaria etorri eta
eskopetarekin keinuka
hau esan: ezak

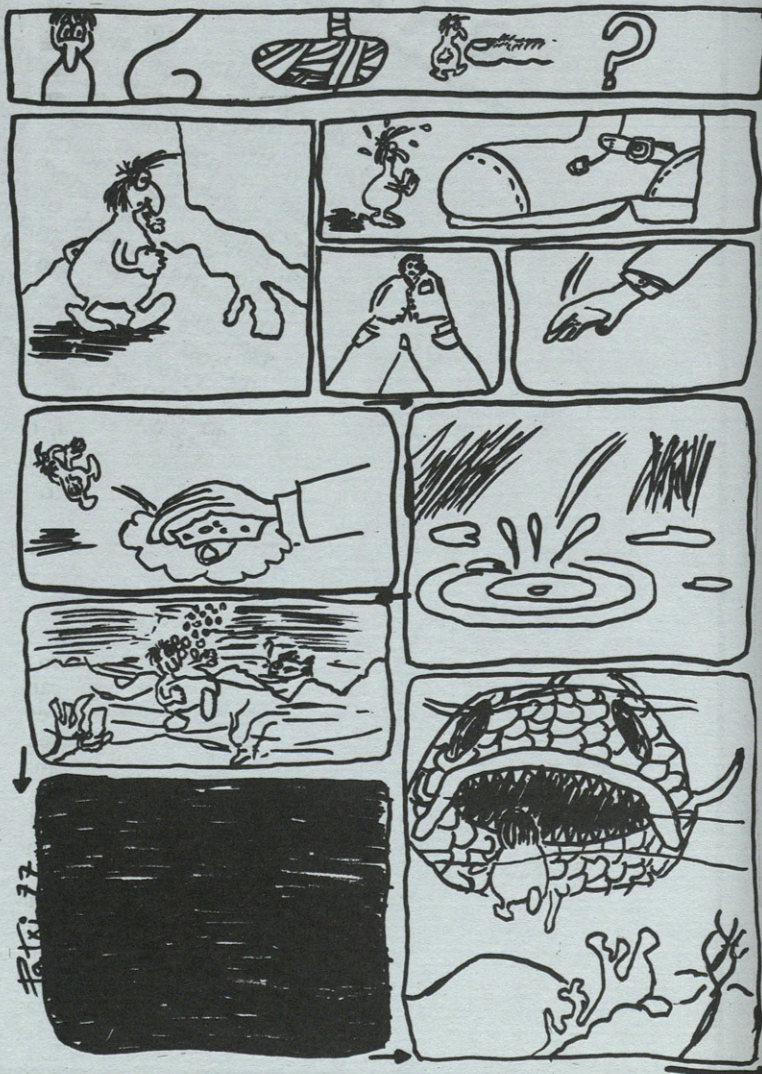
nahi baldin baduk,
moko zikin
itsusi hori!

Txantxangorria beldurrez,
hemendik ihes;
ondoren bi tiro,
ihes egin zuen betiko.
Ehiztaria, denen aurrean,
jabe...
ni hemen harri eta zur utzirik;
ehiztaria parrez,
ahoaren bihotza dardarrez...
Xomorroak ziren gelditu,
eta gu han zapalduak geratu.
Non egongo da ahoa?
Mihia?
Eta sudurra?
Non?
Noiz Altza izan Altza?
Noiz?
Noiz?
Noiz etorriko da,
txantxangorriaren
promesa zoragarria?
Noiz...?

Karlos Jabier Ibarzabal, 8. mailakoa.

"Globoak, globoak,
margo, guztietakoak,
gorri, txuri, orlegi...
ezin ditut zenbatu".

Idoia Adarraga, 4. mailakoa.

Damaso Inza, Z. ARGIAren sortzaile eta euskaltzain oso eta Manuel Lekuona Euskaltzainburu 1970a arte.

EUSKAL AKADEMIA

ORAIN DELA 150 URTEKO ASMO BAT

Sortu, Euskaltzaindia 1918 urtean jaio zen. Asmoa, ordea, ehun urte lehenagokoa da gutenez. Jose Paulo Ulibarriko eta Galindez arabarrak edozenbat bertso zituen 1832 urtean, euskarari buruzko kezak azalduz. Hona azken bertsoa:

Ogueta lau guizon
bear dira icentau
Guernicaco bazarrean
euzkeraren ganean
eguiteco alegiñau

Zenbait urte geroago, 1856 urtean, Jose Francisco Aizkibel azkoitiarrak "akademia" baten beharra salatzen du lehen aldiz. Eta, ondoko urteetan, Luis Luziano Bonaparte, Jean Duvoisin eta Antoine d'Abbadie euskaltzaleak Euskal Akademia bat sortzearen alde agertzen dira. 1880 urtean Jose Manterolak zera esaten

du bere "Cancionero Vasco" delakoan: "La falta de una Academia que regula la parte material de la escritura, la carencia de cátedras, la escasez de obras literarias escritas en este idioma, y la misma variedad de sus dialectos y sub-dialectos, ha sido causa de la lamentable confusión que ha existido y existe todavía respecto a la ortografía euskara".

1886 urtean Durangoko Euskal Jaietan, Aristides Artiñano jaunak lau haizetara zabaltzen du Euskal Akademiaren asmoa, eta 1990. urtean hego zein iparreko euskaltzaleen artean elkarrekin biltzeko asmoa nabarmentzen da. 1901. urtean Hendaian eta hurrengo urtean Hondarra-

bian, biltzarreak egiten dira. Azkenengo honetan ortografiaren batasuna eztabaibatzen da, baina ez da iritzi bateratu batera iristen. Itxura denez, hego aldekoek iparrekoek baino erru gehiago izan genue-larik.

1911 urtean, "Cercle d'Etudes Euskarinnes" izenekoa sortzen da Baionan euskararen alde. Bi urte geroago, "Euskal Esnalea" aldizkariak inkesta bat antolatzen du, herri mailan. Erantzunok euskal akademia baten alde izan ziren gehienbat.

Lau diputazioen ardurapean

1918ko urtarrilean, Bizkaiko Diputazioak Euskal Akademia sortzea erabakitzen du, gainerako hiru euskal diputazioekin batera. Urte bereko udan, Eusko Ikaskuntzak akademia berriaren aurretiko arautegia burutzen du Oinatik Unibertsitatean egindako lehen biltzarrean.

1919ko irailean, Gipuzkoako diputazioan bildu ziren lau euskaltzain fundatzaile lehenak: Azkue, Campión, Eleizalde eta Urkixo. Eta lauekin batera, orduko euskal aldizkarietako zuzendariak. Biltzarre haretan euskaltzain berriak aurkeztu ziren: Txomin Agirre, Broussain, Adema, Inzagaray, Agerre, Eguzkitza, Olabide eta Lhande. Adema eta Agerre jaunek ez zuten izendapena onartu. Txomin Agirre eta Broussain, oster, laster hil ziren. Lau haien orde, Seber Altube, Damaso Intza, Georges Lacombe eta Martin Landerretxe izan ziren aukeratuak. Lehendakari bezala, berriz, Azkue izan zen aukeratua, eta etxalekutat Bizkaiko hiria, behin-behineko egoitza Hibaiondo kaleko (Ribera, 6) etxean jarritz.

1920.ean agertzen da EUSKARA aldizkaria. Hau izango da aurrerantzean Euskaltzaindiaren agerkari ofiziala.

EUSKERA

Euskaltzaindiaren lan eta agiriek
Trabajos y actos de la Academia de la Lengua Vasca
Travaux et actes de l'Académie de la Langue Basque

Euskaltzaindiako izen eta bizilekuak
Membres de la Corporación

(Separata)

XX
1975
BILBAO

Jose Paulo Ulibarriren omenezko oroitarria bere herrian.

Euskararen bateratasuna

Hitzegiterakoan euskara lekutik lekura desberdin dela edozeinek daki. Kezka hau XVII. mendekoa da, Axular eta Lizarrairen denboretatik dator.

1918an, Euskaltzaindiaren sortzaile zen Eleizalde jaunak aditzera eman zuen problema honek euskararen etorkizunera-ko duen garrantzia; eta laster soluzio bat bilatu beharra. Euskaltzaindiaren lehen arautegian ere jasotzen zen kezka hau: "6a) e ekingo du euskalgi oroen odolez azitako euskal eredu bat gertutzen, itzez itz-yoskeraz ta idazkeraz albait erabate-tsuen, euskaldun guziak idatz-irakurke-tak erabiltzekoa".

1922 urtean, Campfón eta Broussain euskaltzainek "Informe a la Academia de la Lengua Vasca sobre la unificación del euskera" burutu zuten, eta, Azkuek, bere aldetik, "Gipuzkera osotua" eskaintzen du.

Gerra ostean kezka berberak jarraitzen du. 1959an Euskaltzaindiak euskal hitzei buruzko agiri bat azaltzen du, eta 1968 urtean, sortu zeneko 50 urte betezean, Arantzazuko biltzarrean, gida moduzko agiriak ematen ditu, bai ortografi sailean, bai hiztegikoan, deklinabide, aditz jokatzeari eta abarrean, bateratasun helburu eta xedea kontutan hartuz.

1976ko otsailaren 26an, Espainiako Gobernuak, Dekretoz, Euskararen Erret Akademia ofizialki onartzen du.

EUSKALTZAIN OSOAK

Jose Migel Barandiaran, Jean Louis Davant, Xabier Diharze, Eusebio Erkiaga, Juan Gorostiaga, Jean Haritsxelhar, Damaso Intza,

Polikarpo Iraizoz, Aingeru Irigarai, Alfonso Irigoien, Jean Iriart-Urruti, Hendrike Knörr, Federiko Krutwig, Antonio M. Labaien, Pierre Larzabal, Pierre Larre, Manuel Lekuona, Jose M. Lojendio, Koldo Mitxelena, Juan San Mar-

tin, Jose M. Satrustegi, Luis Villasante, Antonio Zabala.

Bost Euskaltzainburuak

Euskaltzaindiak bost Euskaltzainburu izan ditu 1919tik: Resurrección M. Azcue (1919-1951). Ignazio M. Etxaide (1952-1962). Jose M. Lojendio (1963-1965). Manuel Lekuona (1966-1970). Eta Luis Villasante (1970-).

Euskaltzaindiaren arautegi eta barne erregelak

Euskaltzaindiaren Barne Erregelak 1918 urtean finkatu ziren Olabidek aurkeztutako aurreproiektu batez, eta 1919-an euskal diputazioek onartu zuten. Hurrengo urtean, lehenengo aldiz argitaratzen dira.

1954ean, Arautegi eta Barne Erregelak bat egiten dira. Urte honetan arautegian egiten den aldakuntzarik handiena hau izan zen: euskaltzain osoak gutienez hamazortziraino jasotzea.

Azkenik, 1972 urtean, arautegi berria egin da. Azken arautegi honetan, hogeita

lautan finkatzen da euskaltzain osoen kontua.

Guztiz 41 artikulua dira, Euskaltzaindiaren helburu eta xedea barne egituraz, euskaltzainen aukera moduz eta bestez. Euskaltzaindiaren lema, sortu zenetik, EGIN ETA JARRAI da. Lehenengo arauan bere helburuak aipatzen dira zehatz mehatz:

Lehen artikulua. Euskaltzaindia Instituzio bat da, 1918. urtean Araba, Gipuzkoa, Nafarroa eta Bizkaiko lau Diputazioen babespean sortua. Honako xede hauek ditu helburutzat:

a) Euskararen gramatika legeak ikeritu eta mamitzea.

b) Hizkuntza honen idazlangintzarako argibideak eta arauak ematea.

c) Hiztegia biltzea.

d) Bai hiztegia eta bai gramatika eta grafian ere, literatur hizketa batura heltzeko lan egitea.

e) Euskararen enplegua aitzinatzea.

f) Hizkuntzaren eskubideak zaintzea.

g) Hizkuntza, gizarte maila guztietan gai bihurtzeko, lan egitea.

h) Literatur eta ikas lehiaketak eragitea.

i) Filologia eta linguistikako estudioak suztatzea, euskera eta euskal literaturaren irakas-aulkiak sortuaz.

j) Hartako titulu eta ageriak ematea.

Aita Villasante, Euskaltzainburu 1970etik.

HILKETA SOZIALA

"Bizitzak kentzen dizkigute.

Bizitza hauek, zapatari on baten eta saltzaile pobre baten bizitzak dira.

Azken unea guri dagokigu.

Azken hatsa gure garaipena da".

(Vanzetti)

1927.go abuztuaren 27a. Charles-town-go espetxea, Massachussets-en. Bertan Nicola Sacco eta Bartolomeo Vanzetti ejekutatuta zituzten. Zapatari bat eta arrain saltzaile bat; aulki elektriko batetan. Italiatik Ipar Ameriketara etorri ziren; inmigranteak ziren. South Braintree-n atrakô bat izan zen; eta nomina lapurketa eta hilketa batetaz salatzen zituzten.

Detenitu zutenean, Andrea Salsedo lagunaren heriotza ari zen aztertzen Vanzetti. Salsedo detenituri eta inkomunikaturik zegoen Justizia Departamenduan. Leiho batetik erori omen zen eta hil.

1921eko uztailaren 14ean izan ziren heriotzera epaituak. Zazpi urtetan egon ziren espetxeratuak. Denbora honetan idazlan asko egin zituzten: testimonialak, patetikoak. Baita gizartearen kritika anarkista ere. 1925ean Celestino Madeiros presoak atrakoaren egilea bera zela aitortu zuen. Baina ez zioten aintzat hartu. Mundu guztian manifestazioak egin ziren; barkamen eskariak ere bai. Baina ez hauek, ez eta errugabetasun frogak, ez zuten justiziaren erabakia aldatu. Hau dio gertaera historikoen kronika laburrak. Ipar Ameriketara, 1920.go dekada gogorra izan zen; gatazka soziala gogorra zen. Batez ere menperatuentzat.

Oraintsu "Sacco e Vanzetti" filmea agertu da karteletan. Ejekuzioaren berrogeita hamar urte betetzen direnean. Filmea italiarra da, 1971.an egina. Beraz, zensura present egon da. Zuzendaria Giuliano Motaldo da. Gidoia, honek Fabrizio Onofri eta Nino Roli-k egin dute. Fotografia Silvano Ippolitik-k eta montajea Nino Baragli-k. Interpretreak Gian Maria Volonte, Riccardo Cucciola, Rosanna Fratello, Caryl Cusak, etabar dira. Musika Enrio Morricone eta Joan Baez-ek egina da. Filmeak narratibo, dokumental eta argumentalak ditu zatiak; baina zeharo politikoa da. Hasiera eta bukaera zuri-bel-tzean ditu, kronika giroa emateko. Baina filmea, berez, kolorez da. Azpi-hitzak ditu espainolez. Filmeak baditu akatsak: ez du sakontzen kondizio sozialean; filmagintza burgesaren eskema berak erabiltzen ditu... Baditu balioak; honegatik du arrakasta...

Baina filmearen aitzakiz, beste gai bat aztertuko dugu: gizarte menperatzailearen kritikaz, gertaeraren barnean.

Protagonistekin identifikatu egiten da ikuslea. Beren izakera (desberdina Sacco eta Vanzetti-gan) ulertu egiten da; heurenaganako jarrera positiboa hartzen du ikusle hunkituak. Ikuslea biktima sentitzen da. Sacco eta Vanzetti-ren ideologia asimilatzeraz eta sumitzera heltzen da.

Filmea menperatuen aldeko obra bat da. Kasu honetan bi italiar inmigratu anarkistaren aldeko. Beraz, historia ez da neutrala. Objektibitateak klase ikuspegia suposatzen du. Menperatzaileen ala menperatuen alderdia hartu behar du. Kontenplazio hutsa erreakzionario bait da. Obra honek gizarte zanpatzailea kritikatzen du; honetan oinarritzen da. Zanpatuen alde hartzen du partidu.

SACCO E VANZETTI

1917-1919 garaian borroka sozial bat zabaldu zen munduan barrena. Borroka erradikalizatua, gainera. Lehen gerra mundiala eta masa iraultzaileen borrokaren ondorioengatik; USA-n ere greba orokorrrak (Seattle etab.) eta borrokak izan ziren. Ipar Ameriketako kapital haundiak gogor eraso zuen iraultzaileen aurka. Honetarako, aparato judizial pseudoneutralaz baliatu zen. Gainera, Europa kapitalista ahulduazegoen; eta iraultza sobietikoa garaile irten zen. Historia modernoan ere sarri ikusi dugu eraso hori. Espionajearen aurkako legeak (1917) haxe egiten zuen: antibelizista erradikalak "atzeritar agente" kontsideratu. Deportazio legearen bitartez (1919) 249 erradikal deportatu zituzten. Zeren aitzakiaz: ez zirela ipar-ameriketarrak eta sobietarrei zerbitzen zirela. 1920.ean Palmer fiskalak 10.000 bat erradikal detentu zituen. Gero, Sacco eta Vanzetti ere bai, kontextu honetan.

Superesplotatuen miseria gorrika borroka espontaneora bultzatzen ditu. Beraien odol, nigar, izerdi eta sofrimenduaz eraikitzen dute Amerika. Masa hau murtututa mantentzeko errepresio ikaragarria muntatzen du USA-ko kapitalismoak. Nola? Lapurtzen dien plusbaliaz baliatuz. Gainera, langile sektorerik ahulenak erasoko ditu. Inmigranteak esate baterako. Eta ideologi aparatoak nahiz errepresio zuen eta gogorra erabiliko ditu; arrazismoa etab. ere bai. Hor ditugu, baita ere, indioak, beltzak, etab.; beraueganako errepresio eta xenofobia. Honela doa USA-ren historiaren erritmo etengabea.

Haxe da USA-ko askatasuna. Berrogei urte beranduago, honela azaldu zuen Malcom X-ek:

"Ez naiz zure mahaian eseriko; eta zu jaten ikusi; eta nere plateran ez ezer euki; eta mahaikide naizela esan. Ez. Mahaian esertzeak ez zaitu mahaikide egiten; ez, baldin eta plateran dagoenetik ez baduzu jaten. Hemen, Ameriketako egoteak ez du bat ameriketar bihurtzen".

Sacco eta Vanzetti ere ez ziren mahaikide. Populuaren gehiengoaren eskubiak defenditu; mahaikide ez den populu horrena. Erradikalak izan... Ez zituzten "delitoagatik" kondenatu. Inmigrante eta anarkista izateagatik baizik. Boterearen interesen intolerantzia hain nabarmen sofritzen dutenean/dugunean, GORA

ANARKIA oihukatzen du/ dugu. Hark hankilki; gu isilki. Eta "eskerrak esplotatu bezala ez hiltzeagatik" dio; iraultzaile eraihlilen azkenatsa garaile (omen) bait da:

"Allá donde nos sorprenda la muerte será bien recibida, siempre que nuestro fruto de guerra llegue a oídos receptivos y otra mano se tienda para empuñar nuestras armas, que otros luchadores se alcen para entonar nuestro cántico fúnebre con el tableteo de las ametralladoras y nuestros gritos de guerra y de victoria".

(Che Guevara)

Iraultzaileraren topikoetatik bat; beste bat.

Duela gutxi, Massachusetts-eko gobernariak errehabilitatu egin ditu. Nahiko

berandu. Rosenberg senar-emazteak ere errehabilitatuko dituzte laster, agian.

Txiki eta Otaegi ere. Eta hilgo dituztenak, hark ere errehabilitazio bedekapena izango dute. Abuztuaren 23an, "Sacco eta Vanzetti-ren eguna" ospatu da. Aurten berrogeita hamar urte dira ejudatu zituztela. Oraingo menperatzaileek lehengo berek, haxe esango dute: "error" judizial bat izan zela gertaera. Gauza koiunturala, orduko egorari lotua. Elektro-schock-aren espasmo estridente hura...

Baina ez zen error judizial bat izan. Hilketa bat, hilketa politikoa, hilketa legala, justiziaren erahilketa, hilketa sozial bat izan zen. Hala ere, ez gartzelek ez hilketek ezin dute kontzientzia soziala gartzelatu ez suntsitu.

JOSEBA SARRIONAINDIA

Errugabe naiz! Ene kontzientzia garbi dago! Bizi nintzen bezala hiltzen naiz, justizia eta askatasunaren alde burrukatzen. Ah! Gizon guztiei delito izugarri hargatik ez nindutela kondenatu esan ahal izate arren! Inongo heriotzepaik, inor Thayer julek, inor Fuller gobernariak, inongo Massachusetts-koa bezalako estatu erreakzionariok ezin dezake errugabe bat hiltzaile bihurtu...

Egotzi zizkidaten salaketetaz errugabe ez ezik, ene bizitzan delitu bat egin ezik, bizi guztian zehar lege ofizial eta lege moralak kondenatzen dituzten delitoak iraitzeko burrukatu ez ezik lege ofizialak eta moral ofizialak onartzen eta santifikatzen duten delitoak iraitzeko ere burrukatu naiz: gizonaren gizonarekiko esplotazioa. Eta minutu gutxi batzutan ni kondenatzeko arrazoirik baldin baduzue, arrazoa haxe da eta ez besterik. (B. Vanzetti).

**kirolzaleen
zerbitzutan**

**miner
donostia**

☎ 41 22 72

IRAILA. 4/11

LIBURUAK

MENDITIK MUNDURA. Xabier Amuriza. Egileak argitaratua. 253 or., 250 pta. Amurizaren bigarren liburua. Lehena, "Hil ala bizi", gartzelan idatzitako nobela izan bait zen. Larraun izengoitiz argitaratua. Oraingo honetan poemak eta kontakizunak eskaintzen dizkigu lehen partean; bigarreanean berriz, bertso jarriak, doinu eta guzti; hauen artean Zamorako gartzelari eskainiak.

GRAMATICA DE LOS CUATRO DIALECTOS LITERARIOS DE LA LENGUA EUSKARA, Vol. I, Arturo Campión. LA GRAN ENCICLOPEDIA VASCA. 464 or., 2.996 pta. bi tomoak.

1884an fetxatzen ditu Campionek liburu honen haseran egiten dituen eskaintzak. Luis Luciano Bonaparteri eta "Euskal-Erriko seme on prestuak". Liburua, esan beharrik ez, interesgarria da, baina gai hau biziki interesatzen zaienentzat noski.

XIRINACS
FIDEL DEFENSOR DELS DRETS HUMANS
biografia
català · galego · castellano · euskera

XIRINACS-EN BIOGRAFIA DEPARTAMENT DE DRETS HUMANS DE L'ASSOCIACIO D'AMICS DE LES NACIONS UNIDES. 72 or., 60 pta.

Katalanez, galegoz, gaztelaniaz eta euskaraz, Xirinacs-en bizitza eta batik bat azken urteotan amnistiaren alde eraman duen borrokaren berri ematen zaigu, oso era ximplean, ia dato hutsak bakarrik agertuz, sakondu gabe. Datuotan azkena aurtengo ekainaren 15ekoa da: Xirinacs senatore bezala aukeratua izan zela halebria.

EUSKADI ALA HIL! . EUSKAL ARGITALDARIA. Badira hilabete batzu liburu hau kalera tu zela; orain argitalpen berria egin da; Liburuan zehar zenbait oinarritzko dato ematen da Euskadik jasan duen errepresioaz; hilak, torturatuak, e.a.

SINTESIS DE LA HISTORIA DEL PAIS VASCO, Martin de Ugalde. EDICIONES VASCAS. 242 or., 275 pta.

Aski azaguna den liburu honen laugarren argitalpena eskaintzen zaigu, izan duen arrastaren lekuko. Martin Ugaldek

euskal lur eta gizonaren berri ematen du haseran, prehistoria-tik hasi eta 1936 arteko historia azalduaz gero. Dato pila, nahiko estilo periodistikoan emanak.

ENCUENTRO DE NACIONES EUROPEAS SIN ESTADO, EAJ-PNV. GEU. 64 or., 75 pta.

Aurtengo maiatzaren 21 eta 22an Bilbon egin zen bilera haren berri ematen da liburuxka honetan: dokumentuak, argazkiak, prentsan bilera horri buruz argitaratua, e.a.

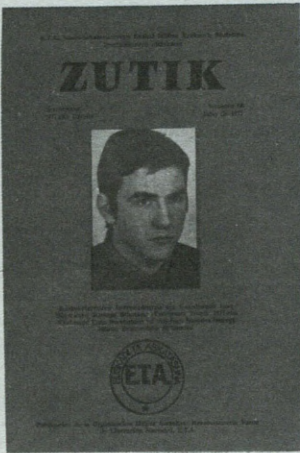

IHARDUNAK

Ordizin "Jakintza astea" irailaren 3tik 11ra.

Hilaren 3an, eguerdian, liburu eta diskoen azoka irekiko da; gaueko 10,30etan GAU-JAIA Beti Alai pelotalekuan. Hilaren 4ean, txistulariak eta rondalla goizez eta eguerdian: arratsaldeko 6etan dantza taldeen saioa Beti Alai-en eta 8etan gau-jaia toki berean. 5ean, arratsaldeko 8,30etan autonomiaz hitzaldia Udaletxeko aretoan; bertan KAS-eko indarrek (HASI, EIA, LAIA-BAI eta agian LAIA-EZ-ek) parte hartuko dute. 6ean hauteskunde munitzipoletaz izango da hitzaldia, aurreko eguneko toki eta orduan eta indar berdinekin hartuko dutelarik parte. 7an, abere, abelgorri, barazki eta gazta lehiaketa goizean; 11,30etan nekazarien elkartez hitzaldia Garagarza enparantzaren; 12,30etan, toki berean, bertsolariak: Attola, Begiristín, Arteaga, Lizaso, gaztea, Matxinandiarrena eta Arrizabalaga; arratsaldeko 5etan pelota partiduak Beti Alai-en; 7etatik 10etara txistulari eta dultzaineroak Enparantza nagusian. Hilaren 8an, haurren eguna: goizean lehiaketa eta jokuak; arratsaldeko 5etan giñola; 7etan idaz-lehiaketaren lan jasotzea; 10etan, "Igartutako landarea" antzestuko du Urrietako EGI-BILA taldeak, Beti Alai pelotalekuan. Hilaren 9an, goiti-behera lehiaketa gazte eta larrientzat; 8etan OIANGU 77 ROCK JAIA, HAZEA taldea eta txalapartareiekin. 10ean, gaueko 10etan, lehen mailako hertsolarien saioa: Agirre, Azpíllaga, Iraola, Lazkano, Mattin eta Lazkao-Txiki izango dira bertan, gaiak Abel Muniategik jarriko dituelarik. 11an, goizean txaranga, triki-tixa, txistulariak, e.a.; 2,30etan herri bazkaria; bitartean eta ondoren bertsolari, abeslari, triki-tixa, txistulari, e.a.; 8etan gau-jaia.

ALDIZKARIAK

ZUTIK. 68. zenbakia, 1977ko uztaila.

Azkenaldian argitara eman diren aldizkarien artean ETA (m)-ren **ZUTIK** hau dugu. Bertan hauteskunderi buruzko artikulak irakur daitezke, espainol oligarkiaren, Espainiako langile alderdien eta euskal alderdien jarrerak analizatuz; baita ETA (pm) eta EIA-ri buruzko lan bat ere eta Ibarren heriotzaz artikulatu bat. Azkenik, ETA (m)-ek hauteskunderen aurretik egin zituen ekintzen zerrenda. Ia dena euskaraz eta gaztelaniaz.

RODAMON, setmanari juvenil independent. Redaccio i administració: Diputació 188-196, 2/16- Barcelona-11.

"El primer **"DIARI"** juvenil en Català" dio, nahiz astero ateratzen den. Dena katalanez. Itxuraz oso irakurgarri begietatik sartzen den hoietakoa. Noiz izango ote dugu horrelakorik euskaraz?

KANTIL. Revista de literatura, n. 2 KURPIL. S.A. Agosto de 1977. 60 pta.

Donostian ateratzen den literatura aldizkari hau gaztelaniaz egiten da — edo egin da behintzat, orain arte, lehen bi zenbakietan—. Bertan narratiba eta poesia, hauen kritika, eta zine eta antzerkiari buruzko lanak aurki daitezke. Zerbait gehiago jakiteko, irakur "PSOE-ren euskaldunkeriak" lantxo.

LAPIKU. Ondarruko aldizkaria. Ez dakigu argitaratuko zen aldizkari honen lehen alea. Es-

kutan uztailaren 10eko orri bat dugu, aldizkaria ateratzeko asmoa azalduz. Bertan dioenez, edozein euskalkitan edo gaztelaniaz idatz daiteke bertan eta "... ez da egonen inolako zensurarik". Nahiz egiten dutenen artean alderdi politikoetako batzu izan, independenteak ere badaude, eta aldizkaria askea izango omen. Bestalde, "... herri guztiak parte hartzea nahi dugu eta **LAPIKU** kazeta herriko bizitza eta kezkei irikia benetan egon dedila", diote. Ea laster jasotzen dugun.

dutenez gero, aurreko urteetan baino askoz ere festibal hobeak izango dugu. Adibidez, badirudi "Estado de excepción" ere ikusi ahal izango dugula.

AZALA

Apala eta berarekin — eta amnistiaren arazo etengabe horrekin — loturiko guztia dugu noski gai nagusi aste honetan. Apalaren argazkia, Porquerolles-en egina, **ENBATA**koei zor diegu: azalaren diseinoa berriz, Rotu-rena. Esaldia, Iñigo-rena.

DISKOAK

EZ GAUDE KONFORME. Lourdes Iriondo. L.P. 280 pta.

Diskoari izena ematen diot naz gainera, lehen aldiko abestiak eskaintzen dizkigu Lurdesek, euskal kanta berriaren hasean entzun ziren haiek: "Gaztedi berri-zalea", "Kitarratxoak ta euskera", "Lin-pan mendian", e.a.

ZINEA

Donostiako Zine Festibala, hila-ren 10etik aurrera. Aurten, zuzendaritzan jende berria sartu

ETA BESTE

Asteasun bonba lehorturik hil zen Jokin Saizar Garaikoe-txearen omenez aterako erans-kailua

NAFARROA

O Nafarroa zugana nator kontu kantari bertsotan;
ea argia auditzen dudan zenbaiten begi lausotan.
Nafartasuna goraipatuaz dabiltz hitz legun gozotan;
nolabait ere sartu naiez zu berek nai duten lazotan.

Nafarru ez da Euskal Herria Nafarru Nafarrua da;
aho betean ori esanaz batzuk lasai dabiltz ara!
Horrelakoek tontoak dire edo bestela gu gara;
komeniko da iritzi batzuk ateratzea plazara.

Zure zelai ta basoak izan dira euskararen testigu;
antzinakoen mintzoa dela nork aitortuko ez tigu.
Hizkuntza zaharrak gero izan du Nafarrun ainbat kastigu;
Nafartasunen babes zaleek artu baizuten katigu.

Ainbat burruka egin duzu ta etsaiak bazaitu auldu;
itxaropena bear zenduke berriro zugan ugaldtu;
Etorkizuna zeurea duzu bide berriari heldu;
zori onean nortasun dena inoiz ez baituzu galdu.

Besteak beste zu zara herri zapalduen imajina;
burua jaso nai zenduke ta gertatzen zaizu ezina.
Erreinu zaharran jabetasuna kendu zizuten, zer mina!
okerragoa hizkuntza berriz ia utzi desegina.

Zenbat herrixka zure altzoan euskara galdu dutenak;
"somos Navarros" diote orain lehen euskaldunak zirenak.
Gora Nafarru konforme nago baina baturik ahalmenak;
jokatu zazu kontura bitez Euskadi zarela denak.

Zu Nafartutzen saia direnak ez zaituzte ez zu maite;
bertsolarian esaldi hontan ziur egon zaite.
Bestela zuri eta euskarai nola egin ainbat kalte;
zentralismoan bidez erderaz mintzatu arazi arte.

Ilunabarrai deitzen diozu zentzu handiz "arratas behera";
"leher ari du" euri jasari; zer mardula esaera!
"Arrats beheran" ondorioaz dator egun sentiera;
"leher aritzeak" berekin berriz eguzkien erteera.

Aspaldi hontan "leher ari du" dago giro euritsua;
baina nozbaite atertuko du kenduz odeian pixua.
Arnas berriaz abertzaletu biur lehen bezain ahaltsua;
"arrats behera" badoa dator eguzki dizdiratsua.

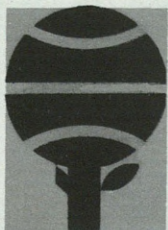
Zuk dintasunez eraman duzu ezarri dizuten zama;
oraindi ez du inortxok ere zu menderatutzen asma;
Zure aurrean auspeztutzeroa honek umilki narama,
Nafarrua zu nola bai zaren Euskal Herriaren AMA

Poeta baten oroitzeak gaur dakar bertsozko agurra;
horra Nafarruz iritzi batzuk bertsolarian apurra.
Nafarru ez da Euskadin puxka zeinen esaldi makurra;
Parisa edo Madril a ote? XALBADOR JAIO ZEN LURRA.

LEXO

EGURKO·ZUBIOLA

**APARTADO 47 -URRUT 861640--861641--ZUMAIA (GIPUZKOA)
EGUR LANETARAKO MAKINA-ERREMINTA LANTEGIA**

MAKINAGINTZA PROGRAMAKETA

EGURKO, S. COOP.

B/ Esatación, s/n – ZUMAIA

- Lijagailuak
- Haizturak.
- Perfilatzaile bikoitz automatikoak.
- Eskuzko zerra bikoitzak.
- Ertz txapeatzaileak (RAIMANN etxe-aren baimenez)

ZUBIOLA, S. COOP.

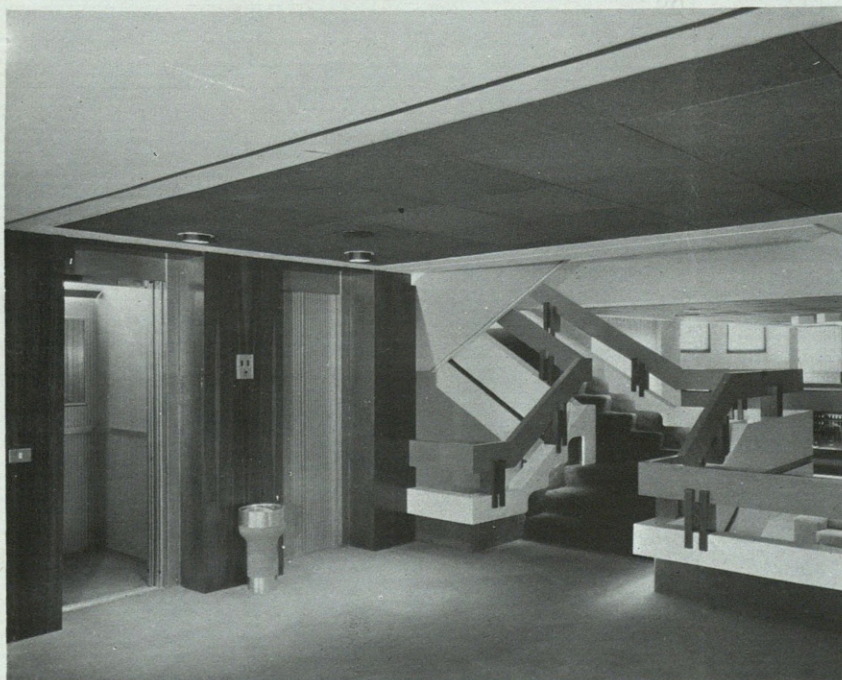
B/ Landeta, s/n – AZPEITIA

- Era askotako zulagailuak: eskuzkoak, automatikoak eta erdi-automatikoak.
- Hornitzaileak, metatzaileak, Transferreak, ardatz-bideak.
- Film Retractil enbalatzaileak.
- Lan asko botazen duten zerra zatikatzaila automatikoak.
- Ebakitzeko erramintak.

ERA GUZTITAKO MEKANIZAZIORAKO MAKINAGINTZA ETA MONTAKETA

ORONTA

/ sociedad
cooperativa
industrial

LASTAOLA industrilekuan

Urrut. 551400

HERNANI

- Aszensoreak
- Jasogailuak
- Berebilak behebarruan sartzeko arranak.
- Auto-parkinak.
- Kaldereria.

EDERRAK BEZTAIN EGOKIAK

Zaldibia - Apartado-23
Telf. 881580-880566